

DE MILITAIRE SPECTATOR

waarin opgenomen de Officiële Mededelingen van

DE KONINKLIJKE LANDMACHT EN DE KONINKLIJKE LUCHTMACHT

Hoofredacteur:

E. J. C. van Hootegem, Brigade Generaal van de Generale Staf

Redactie:

Ir. L. W. C. Adank, Brigade Generaal van de Technische Staf
Drs. H. de Vries, Administrateur bij het Departement van Defensie
F. van Pelt, Luit.-Kolonel van de Generale Staf
S. van der Pol, Luitenant-Kolonel-Vlieger

Maandblad

Nadruk verboden

Directie, Redactie, Administratie en Advertenties:
Zwarteweg 1 - Tel. 18 23 55 - Postgiro 44715

Abonnementsprijs f 4,50 per kwartaal - Buitenland f 22,50 per jaar - Losse nummers f 1,75

Advertenties:
contractprijzen op aanvraag

Inhoud

Officiële Mededelingen van de Koninklijke Landmacht en de Koninklijke Luchtmacht

Uit de Landmacht- en Luchtmachtorders 446

Redactioneel gedeelte

De cursus „Hogere Militaire Bedrijfsleer” aan de Hogere Krijgsschool, en een nieuw brevet, door C. P. Philipse, Majoor van de Generale Staf 447

Psychologische oorlogvoering (II), door C. C. van den Heuvel 451

De luchtbevoorrading in het Koreaanse conflict, door W. A. M. Melis, Majoor van de Koninklijke Luchtmacht 457

Strategische factoren in de tegenstelling tussen Oost en West, door drs. A. J. Kruithof 463

De logistieke rayonindeling, door jhr. W. H. de Savornin Lohman, Luitenant-Kolonel van de Generale Staf 467

Enkele raakvlakken tussen geestelijke verzorging en moreelszorg (slot), door ds. C. M. Graafstal, Legerkorpselegerpredikant 472

Nieuwe uitgaven 446, 456, 476

AMX-voertuigen voor de Koninklijke Landmacht, door ir. F. Th. Segers, Kolonel van de Technische Staf 477

Meningen van anderen 480

Antwoord op meningen van anderen 481

Uit de buitenlandse vakpers 450, 481

DE MILITAIRE SPECTATOR

waarin opgenomen de Officiële Mededelingen van

DE KONINKLIJKE LANDMACHT EN DE KONINKLIJKE LUCHTMACHT

Hoofredacteur:

E. J. C. van Hootegem, Brigade Generaal van de Generale Staf

Redactie:

Ir. L. W. C. Adank, Brigade Generaal van de Technische Staf
Drs. H. de Vries, Administrateur bij het Departement van Defensie
F. van Pelt, Luit.-Kolonel van de Generale Staf
S. van der Pol, Luitenant-Kolonel-Vlieger

Maandblad

Nadruk verboden

Directie, Redactie, Administratie en Advertenties:
Zwarteweg 1 - Tel. 18 23 55 - Postgiro 44715

Abonnementsprijs f 4,50 per kwartaal - Buitenland f 22,50 per jaar - Losse nummers f 1,75

Advertenties:
contractprijzen op aanvraag

Inhoud

Officiële Mededelingen van de Koninklijke Landmacht en de Koninklijke Luchtmacht

Uit de Landmacht- en Luchtmachtorders 446

Redactioneel gedeelte

De cursus „Hogere Militaire Bedrijfsleer” aan de Hogere Krijgsschool, en een nieuw brevet, door C. P. Philipse, Majoor van de Generale Staf 447

Psychologische oorlogvoering (II), door C. C. van den Heuvel 451

De luchtbevoorrading in het Koreaanse conflict, door W. A. M. Melis, Majoor van de Koninklijke Luchtmacht 457

Strategische factoren in de tegenstelling tussen Oost en West, door drs. A. J. Kruithof 463

De logistieke rayonindeling, door jhr. W. H. de Savornin Lohman, Luitenant-Kolonel van de Generale Staf 467

Enkele raakvlakken tussen geestelijke verzorging en moreelszorg (slot), door ds. C. M. Graafstal, Legerkorpselegerpredikant 472

Nieuwe uitgaven 446, 456, 476

AMX-voertuigen voor de Koninklijke Landmacht, door ir. F. Th. Segers, Kolonel van de Technische Staf 477

Meningen van anderen 480

Antwoord op meningen van anderen 481

Uit de buitenlandse vakpers 450, 481

Officiële Mededelingen

Koninklijke Landmacht

Koninklijke Luchtmacht

Uit de Landmacht- en Luchtmachtorders

De aandacht wordt gevestigd op:

LaO Nr 55084. Ministeriële beschikking betreffende het vervoer van burgers in militaire motorrijtuigen. Hierbij wordt uitgegaan van het beginsel dat zulks verboden is, waarna dan de uitzonderingen verder worden aangegeven.

LaO Nr 61087. Kindertoelagen voor militairen van land- en luchtmacht.

Landmachtmededeling Nr 012-61. Ministeriële kennisgeving betreffende verzekering voor het gebruik van eigen vervoermiddelen.

Landmachtmededeling Nr 053-61. Reorganisatie Militair Wetenschappelijk Bibliotheekwezen.

Landmachtmededeling Nr 058-61. Toepassing van het bijzondere tarief inkomstenbelasting op premies en uitkeringen aan militairen van de Koninklijke Landmacht. Het gaat hier in het algemeen om hen, die een verbinding

sluiten of verlengen, als beroeps- of reserve-militair, voor de duur van meer dan drie jaren in bepaalde categorieën.

☆

Adreswijzigingen De Militaire Spectator

De aandacht wordt nogmaals erop gevestigd, dat officieren, die maandelijks van Rijksweg „De Militaire Spectator” ontvangen, bij wijziging van hun adres, dit *uitsluitend* kenbaar dienen te maken bij de commandant van het onderdeel, waarbij zij in onderhoud zijn gesteld. Derhalve *niet* telefonisch of schriftelijk bij de administratie van „De Militaire Spectator” of bij de Afdeling Personeelspubliciteit van het Departement van Defensie.

De commandant van vorenbedoeld onderdeel zendt de voorgescreven mutatie-opgave aan de Afdeling Centrale Personeelsdocumentatie van het D.v.D. waarna toezending aan het nieuwe adres volgt.

De legerleiding stelt er prijs op vast te stellen, dat het adverteren in dit tijdschrift uiteraard het verkrijgen van voorkeur voor leveranties aan de Koninklijke Landmacht of aan de Koninklijke Luchtmacht niet kan inhouden.

Einde van de Officiële Mededelingen van de Koninklijke Landmacht en de Koninklijke Luchtmacht.

Nieuwe uitgave

ON THERMONUCLEAR WAR, door H. Kahn, 653 blz. Uitg.: Princeton University Press, Princeton (N.J.), 1960.

De auteur neemt in zijn boek stelling tegen de algemeen verbreide misvattingen m.b.t. de totale nucleaire oorlog. Deze oorlog zou „ondenkbaar” zijn en „totale wederzijdse vernietiging”, „zelfmoord” en „het eind van de beschaving” betekenen. Om deze redenen zou dan ook een dergelijke A/H-oorlog niet uitbreken. Kahn beweert echter dat dit laatste alleen opgaat als de *beide* opponenten, de V.S. en de U.S.S.R., in het bovenstaande geloven.

Om te bewerkstelligen dat de „V.S.-deterrent” weer geloofwaardig wordt, dienen uitgebreide beschermingsmaatregelen te worden getroffen, zoals de vorming van een „maximale deterrent” en een sterke actieve en passieve luchtverdediging, het nemen van civiele verdedigingsmaatregelen en de voorbereiding van een evacuatie van de grote steden. De civiele verdedigingsmaatregelen zijn daarom zo belangrijk omdat de Russen wel uit alle macht trachten een eventuele A/H-oorlog het hoofd te bieden. Iedere Rus krijgt bv. een verplichte BB-cursus van 22 uur. Bovendien houdt de leiding van de BB toezicht op de stedbouw (i.v.m. evacuatie) en de spreiding van de industrie.

Schr. onderscheidt drie typen deterrent.

Type 1 dient de Rus te weerhouden van een directe aanval op de V.S. en moet daarom zo sterk zijn dat de vijand met grote verliezen wordt bedreigd (maximale deterrent) en zelfs na een verrassingsaanval nog zo sterk zijn, dat de oorlog wordt gewonnen.

Type 2 dient de Rus te weerhouden van een niet-directe aanval op de V.S., dus bv. van een aanval op West-Europa. Kahn vindt dat de V.S. alle maatregelen moeten nemen om deze deterrent te vormen. Hiertoe dient de Rus goed duidelijk te worden gemaakt dat hij de V.S. niet tot het uiterste kan (blijven) provoceren. Verder dient bv. door het evacueren van grote steden de U.S.S.R. ervan te worden overtuigd dat de V.S. eventueel tot het uiterste zullen gaan.

Type 3. Zelfs moeten de V.S. dit type deterrent bezitten. Schr. bedoelt hiermee dat ook de vijand ervan moet worden weerhouden beperkte acties of oorlogen te voeren. Hiertoe dienen de V.S. in staat te zijn op dusdanig snelle wijze te reageren op beperkte provocaties van de vijand, dat de vijandelijke actie als het ware als een boemerang gaat werken. Kahn is van mening dat de V.S. deze capaciteit momenteel niet bezitten en beveelt derhalve de vorming van sterke conventionele strijdkrachten aan. Ook de NAVO moet zich meer offers getroosten om dit soort strijdkrachten te formeren. (M.i. zijn de V.S. echter wél in het bezit van dergelijke strijdkrachten; voorbeelden: Strategic Army Corps, Composite Air Strike Forces. Rec.).

Voorts vindt Kahn dat wij de huidige bewapeningswedloop niet blijvend kunnen volhouden. Hij beveelt derhalve een bewapeningsakkoord aan. Wij moeten tot een bepaalde controle op de bewapening komen. Hierbij mag het Westen echter geen gevaarlijke concessies doen en wij mogen ons door de Russen niet in een gevaarlijke situatie laten manoevreren.

H. M.

De cursus „Hogere Militaire Bedrijfsleer” aan de Hogere Krijgsschool, en een nieuw brevet

door C. P. PHILIPSE, *Majoor van de Generale Staf*

Inleiding

De dynamische ontwikkelingen op allerlei gebied, die tijdens en na de laatste wereldoorlog zijn ingetreden vormen een uitdaging, waaraan ook het leger niet voorbij kan gaan. Het leger, dat zonder de moderne techniek en industrie eenvoudig niet meer denkbaar is wordt door de vlucht, die de wetenschap heeft genomen en door de geweldige ontplooiing van de industrie zodanig beroerd dat het soms wel eens lijkt of de officier steeds weer opnieuw moet beginnen. Voortdurend moeten nieuwe wegen worden gezocht om de enorme organisatie een zo groot mogelijke gevechtskracht te geven.

„Rust” in deze organisatie, zo gunstig werkend voor het uitwerken en laten bezinken van doctrines en procedures, is niet meer van deze tijd.

In dit onrustige klimaat bestaat allerwegen een steeds toenemende behoefte aan mannen met verbeeldingskracht en creatief denkvermogen, die in staat zijn de ontwikkelingen te blijven beheersen. Het organiseren en leiden van de verschillende sectoren van het leger vereist een steeds ruimere kring van officieren, die het continue moderniseringsproces in goede banen moet leiden en houden.

Dit proces houdt niet op met het invoeren van nieuw materieel. Moderne methoden moeten worden gezocht, moderne hulpmiddelen ten behoeve van de bevelvoering moeten worden ingeschakeld, organisaties moeten voortdurend op hun doelmatigheid worden getoetst. Kortom, dit moderniseringsproces raakt alle sectoren van de Koninklijke Landmacht. De tactische doctrines, het verbindingsstelsel, het stafstelsel, het verzorgingsstelsel enz., al deze aspecten verbonden aan het organiseren en leiden van een leger zijn slechts gedurende betrekkelijk korte perioden een vast gegeven. Wij krijgen wel eens de indruk dat, wat vandaag als nieuw geldt, gisteren reeds was verouderd.

Het „bedrijf”

Beziet men in het licht van het voorgaande de sector van het leger, waarin zich het proces van de materieelverzorging afspeelt dan bemerkt men dat ook op dit terrein de problemen er niet eenvoudiger op worden. De omvang van dit „bedrijf”, het geïnvesteerde en te investeren kapitaal,

het omvangrijke goederenassortiment, het spuurwerk naar en de ontwikkeling en invoering van modern materieel, de oorlogsvoorbereiding, de contacten met de moderne industrie en de verwevenheid met de gevechtstaken van de Koninklijke Landmacht stellen aan de leiders en staf-officieren in dit bedrijf steeds hogere eisen.

Het gaat erom dat men dit „bedrijf” in al zijn onderling sterk verweven aspecten blijft beheersen. Hierbij treden velerlei beleidsproblemen op, nieuwe concepties komen naar voren, oude wegen worden verlaten.

Allerlei vraagpunten doemen op; bijvoorbeeld de volgende.

Moet worden gestreefd naar een volledige — alle risico's vermijdende — voorziening in de behoeften van de troep of moet worden volstaan met een beperkte inspanning, zodat andere belangrijke taken ook kunnen worden verricht?

Hoe wordt het inzicht in de goederenbeweging verkregen; is hiervoor de invoering van het „elektronisch brein” noodzakelijk?

Hoe kan aan de topleiders het vereiste inzicht in de materieelstoestand van het leger worden gegeven; is het hiervoor noodzakelijk de gulden als gemeenschappelijke noemer voor de duizenden artikelen te gebruiken?

Welke statistische methoden moeten worden toegepast in het raam van de voorraadbeheersing?

Is kannibalisatie van materieel in het modern verzorgingssysteem onaanvaardbaar?

Hoe moet de mobiliteit van de werkplaatsen — ondanks de toenemende ingewikkeldheid van het te repareren materieel — worden gehandhaafd?

Het zijn slechts enkele willekeurig gekozen voorbeelden die hier worden vermeld. Men zou hiermee kunnen doorgaan, bijvoorbeeld door de problematiek, verbonden aan de invoering van nieuw materieel te beschrijven. Met deze greep uit de veelheid van problemen, waarmee de leiders in het „verzorgingsbedrijf” van de Koninklijke Landmacht worden geconfronteerd mogen worden volstaan. De taak van deze leiders moet niet worden onderschat. Zij zullen het voortdurend in beweging zijnde verzorgingssysteem moeten blijven analyseren, evalueren en beheersen, teneinde het zo doeltreffend mogelijk te laten werken.

De instelling van de cursus

Indien het voorafgaande heeft bijgedragen tot een verbetering van het inzicht ten aanzien van de steeds hogere eisen, die aan de leiders van het verzorgingsbedrijf moeten worden gesteld zal het weinig verwondering wekken, dat deze ontwikkeling zijn consequenties heeft voor het opleidingsplan van de Koninklijke Landmacht.

In het verband moge de herziening van het KMA-onderwijs worden vermeld. Doch de Chef van de Generale Staf achtte ook andere maatregelen noodzakelijk. Met ingang van 1 augustus 1960 werd door hem de Commissie van Advies inzake de bedrijfskundige vorming van het personeel van de Koninklijke Landmacht ingesteld. Deze commissie kreeg van de Chef van de Generale Staf o.m. tot opdracht hem te adviseren betreffende een nieuw op te richten cursus, bestemd om functionarissen, die in het bijzonder belast zijn met het geven van leiding in het leger als bedrijf, zoals afdelingshoofden van de materieel-inspecties, op te leiden voor hun bijzondere taak.

Op grond van de door de commissie uitgebrachte adviezen en na overleg op het hoogste niveau werd door de Staatssecretaris van Defensie (KL, KLu) in principe ingestemd met de instelling van hogere bedrijfskundige studiën aan de Hogere Krijgsschool. De cursus kreeg de naam „Hogere Militaire Bedrijfsleer”. Deze cursus heeft tot doel beroepsofficieren door middel van het bijbrengen van de vereiste kennis en het verdiepen van het inzicht in de organisatie, werkwijzen en problemen van de materieelverzorgingssector van de Koninklijke Landmacht, zowel in vredes- als oorlogstijd (beter) geschikt te maken voor de vervulling van bij hun rang passende sleutelfuncties op middelbaar niveau in deze sector. Voorts wordt op de cursus de grondslag gelegd voor de verdere vorming van deze officieren voor het te zijner tijd bekleden van hogere beleidsfuncties in dezelfde sector.

Het merendeel van de functies, waarop de cursus wordt afgestemd, heeft een plaats in een organisatie van een materieeldienst. Derhalve wordt verwacht dat de gegadigden voor de cursus in het algemeen uit de materieeldiensten afkomstig zullen zijn. Een principiële uitsluiting van gegadigden uit andere wapens en dienstvakken wordt evenwel niet wenselijk geacht, daar het uiteraard mogelijk is dat de andere wapens en dienstvakken over gegadigden beschikken, die krachtens belangstelling, kennis en aanleg wellicht bijzonder geschikt zijn. Daar een cursus van twee jaar noodzakelijk wordt geacht, worden in beginsel de reeds gebrevetteerde officieren van deelneming aan de cursus uitgesloten.

De plaats van de cursus in de carrière van de officier zal in beginsel dezelfde zijn als die van de cursus krijgskundige studiën, die opleidt voor het

vervullen van hogere commando- en Generale-Staffuncties. Dat wil dus zeggen, dat aan het volgen van de cursus Hogere Militaire Bedrijfsleer de cursus stafdienst (nu nog staftechniek) vooraf zal gaan. Wat de frequentie van de cursus betreft wordt verwacht, dat eens in de twee jaren een cursus zal aanvangen. Het ligt in het voor-nemen met de eerste cursus in de loop van het jaar 1962 te starten. Voor de regeling van de toelating tot deze cursus moge worden verwezen naar de desbetreffende landmachtorder.

De inhoud van de cursus

Detacheringen

Het eerste studiejaar vangt in het begin van de maand juni aan met een troependetachering van enkele maanden. De tweede detacheringperiode valt tussen het eerste en tweede studietijdvak aan de HKS.

Het doel van deze detacheringen is de cursisten een beeld te geven van:

- a. de gevechtseenheden van de KL, zijnde de belangrijkste gebruikers van het materieel;
- b. het verzorgingsapparaat van de KL, het „bedrijf”, waaraan zij hun deel zullen hebben bij het organiseren en leiden;
- c. de verschillende technologische aspecten van het bij de KL in gebruik zijnde materieel;
- d. de werkwijze van het Nederlandse bedrijfsleven.

De studie

De nadruk zal niet worden gelegd op het „inpompen” van zoveel mogelijk kennis, doch in de eerste plaats op het stimuleren van het vermogen tot leiding geven in het verzorgingsbedrijf. Dat hiervoor een bepaalde kennis niet kan worden ontbeerd spreekt vanzelf. Zonder de cursisten tot bedrijfseconoom of organisatiedeskundige te willen opleiden zal het noodzakelijk zijn hen naast begrip van de grondbeginselen der militaire wetenschappen tevens inzicht in de grondbeginselen van de economische wetenschappen te verschaffen, daar deze laatste ook in het militaire bedrijf hun wetmatigheid doen gelden.

De officier, die de cursus „Hogere Militaire Bedrijfsleer” met succes heeft voltooid zal in zijn werk veelvuldig moeten samenwerken met andere hoger gevormden, zoals officieren behorende tot de Generale Staf, de Technische Staf, „administratieve-organisatie deskundigen” van de Militaire Administratie, officieren van de Juridische Dienst, enz., alsmede met economen, technici, juristen e.a. uit het bedrijfsleven. De opleiding dient derhalve de cursisten qua kennis én qua vormingswijze een zodanige oriëntatie mee te geven, dat hiermee een basis wordt gelegd voor gezond „team work”: brede visie, kennis van elkaars taal en respect voor elkaars deskundig-

heid. In dit verband kunnen studievakken worden genoemd zoals organisatieleer, personeelsbeheer, burgerlijk- en handelsrecht, industriële economie, naast vakken als strategie, tactiek en krijgsgeschiedenis e.d.

Verder wordt het noodzakelijk geacht de cursisten kennis te laten maken met de gehele structuur en taak van de Nederlandse strijdkrachten en van de NAVO. In dit verband zijn mede van belang leervakken als geschiedenis en wetenschap van de oorlog, staatsleer, staatsrecht en volkenrecht.

In de Franse en Duitse taal wordt onderricht gegeven. Veel aandacht zal worden besteed aan „spreken in het openbaar”.

De nadruk zal in het studieprogramma evenwel vallen op het behandelen van de beleidsproblematiek, die in het „verzorgingsbedrijf” van de Koninklijke Landmacht optreedt. Hierbij zal niet alleen de verzorging op hoog niveau als onderwerp dienen, doch bovendien zal de nodige aandacht worden besteed aan het organiseren en leiden van de verzorging te velde.

De didactische methode

Veel zal worden geëist van het vermogen tot zelfstudie van de leerlingen. Het aantal lesuren in klassikaal verband zal in verband hiermee tot een minimum worden beperkt.

Het onderricht in klassikaal verband zal uiteraard vaak in collegevorm worden gehouden. Indien enigszins mogelijk zullen evenwel werkcolleges worden gegeven. Tijdens de klassikale discussies zal de docent vaak „terugtrekken”, teneinde de cursisten in staat te stellen hun kennis en inzicht terzake van een bepaald door de docent gesteld probleem naar voren te brengen en onderling uit te wisselen. Getracht zal worden de cursisten zelf actief aan hun vorming tot „manager” te laten deelnemen.

Oefeningen zullen worden gehouden teneinde de leerlingen in staat te stellen hun inzichten in de — zij het gesimuleerde — praktijk te brengen, dan wel om bepaalde aspecten van de studie duidelijker te maken.

Gastsprekers zullen worden uitgenodigd om interesse bij de cursisten aan te kweken voor de vele facetten die aan het leiderschap in het verzorgingsbedrijf zijn verbonden.

Daar vele studievakken overeenkomen met vakken van de krijgskundige studies zullen vaak colleges met deze studies worden gecombineerd, teneinde de onderlinge verstandhouding te bevorderen en een zo economisch mogelijk gebruik te maken van de beschikbare docenten.

Samenvattend kan worden gezegd dat, alhoewel kennis van bepaalde concrete zaken niet zal kunnen worden ontbeerd, de nadruk zal vallen op het opvoeren van het vermogen tot leiding

geven op hoger niveau in het verzorgingsbedrijf van de Koninklijke Landmacht.

Andere aspecten van de cursus

Het ligt niet in de bedoeling, de kandidaten voor de cursus Hogere Militaire Bedrijfsleer te verplichten als voorwaarde voor toelating tot de studies een contractuele verbintenis voor een lange termijn met het Rijk te sluiten, zulks in overeenstemming met de gedragslijn, die wordt gevolgd ten aanzien van de kandidaten voor de krijgskundige studien.

De officieren, die de cursus Hogere Militaire Bedrijfsleer met gunstig resultaat hebben gevolgd, ontvangen van de Directeur van de Hogere Krijgsschool een getuigschrift en worden gedurende één jaar gedetacheerd bij door de Chef van de Generale Staf aan te wijzen staven en bureaus. Zij, die tijdens deze periode naar het oordeel van de Chef van de Generale Staf hebben bewezen de vereiste bekwaamheid te bezitten, ontvangen een daartoe in te stellen brevet, waaraan een borstonderscheidingsteken verbonden zal zijn.

Over de carrière van de gebrevetteerde officier zal door de Chef van de Generale Staf een nauwgezette supervisie worden uitgeoefend, daar uit deze officieren in beginsel toekomstige sleutel-functionarissen in de Dienst van de Kwartiermeester-generaal zullen moeten voortkomen. Hiertoe zal voor deze officieren een carrièrebeleid worden gevoerd, dat erop afgestemd zal zijn hen zo goed mogelijk op de vervulling van hogere beleidsfuncties voor te bereiden.

De betrokken officieren zullen blijven behoren tot het wapen of dienstvak waarbij zij zijn benoemd en zullen dus niet in een afzonderlijke ranglijst worden opgenomen. De inspecteurs van de desbetreffende wapens en dienstvakken zullen betreffende het beleid dat ten aanzien van deze officieren dient te worden gevolgd nadere richtlijnen en aanwijzingen ontvangen van de Chef van de Generale Staf. De officieren kunnen weer volledig ter beschikking van de inspecteur van hun wapen of dienstvak worden gesteld, indien bijzondere omstandigheden daartoe aanleiding geven.

De bevorderingsgang van de gebrevetteerde officieren zal worden geregeld aan de hand van het hiervoren ten aanzien van het carrièrebeleid gestelde.

Door de instelling van de cursus „Hogere Militaire Bedrijfsleer” zal de cursus „Hogere Intendance Vorming” komen te vervallen. Uiteraard behouden degenen, die thans in het bezit zijn van het brevet Hogere Intendance Bekwaamheid, dit brevet; van de door de betrokken officieren verworven kennis en ervaring zal op gelijke wijze worden gebruik gemaakt als is gesteld ten aan-

zien van de gebrevetteerden van de cursus „Hogere Militaire Bedrijfsleer”.

Slot

De cursus Hogere Militaire Bedrijfsleer, die zich in de eerste plaats richt op het opvoeren van de bekwaamheid en pas in de tweede plaats op het vergaren van kennis, komt op een zo breed mogelijke grondslag aan een behoefte in het verzorgingsbedrijf van de Koninklijke Landmacht tegemoet.

Het instellen van deze cursus maakt deel uit van een ontwikkeling, die zowel in de legers van de bondgenoten als in het civiele bedrijfsleven is waar te nemen. Zij, die zijn belast met de voorbereiding van de cursus streven ernaar, dat ook deze cursus aan de Hogere Krijgsschool het besef levendig zal maken, dat het een voorrecht is aan dit instituut te mogen studeren.

Naschrift van de redactie

De inhoud en strekking van dit artikel hebben de instemming van de Chef van de Generale Staf.

Uit de buitenlandse vakpers

Kan de uitbreiding van een lokale oorlog tot een wereldoorlog worden voorkomen?

Alles dient te worden gedaan om te verhinderen dat lokale oorlogen zich tot een grote oorlog tussen Oost en West uitbreiden.

Een belangrijk principe is daarbij te pogen om een directe inmenging van de grote mogendheden in een lokale oorlog te verhinderen, want interventie van een grote mogendheid zal zeer waarschijnlijk interventie van de andere kant tot gevolg hebben.

In de V.S. heerst de tendens de oorlogshandelingen aan de periferie van het Sino-Sovjetblok tot een lokale oorlog te beperken. De V.S. dienen echter voorzorgsmaatregelen te treffen voor het geval dat de Sovjets één van hun satellietstaten agressie laten voeren, terwijl ze zelf — als in Korea — officieel buiten de oorlog blijven. Deze kunst van „oorlog door plaatsvervangers” zou ook in een Europees conflict kunnen worden toegepast.

De Sovjets gaan van het principe uit dat een wereldoorlog moet worden vermeden, ten dele vanwege de hieruit voortvloeiende verwoestingen en voorts omdat zij géén ontwrichting van hun satellietstaten in Oost-Europa willen riskeren.

Rood-China houdt beperkte lokale conflicten voor mogelijk en wenselijk.

De laatste 40 jaren stonden in het teken van vele soorten conflicten, behalve Wereldoorlog II kwamen sedert 1920 niet minder dan 29 lokale oorlogen voor.

Wanneer een klein land door een sterkere naburige grote mogendheid wordt aangevallen kan het in de regel slechts korte tijd weerstand bieden, omdat het geen krachtige hulp van een andere grote mogendheid krijgt. De ervaring leert daarbij dat het odium van „aanvaller” kan worden vermeden en dat zal worden getracht de propaganda te doen beweren dat de andere zijde het eerst heeft aangevallen.

Zowel neutrale staten als de Verenigde Naties moeten ertoe bijdragen om de uitbreiding van een lokale oorlog af te bakenen. Neutrale controle-zones kunnen een vreedstichtende invloed hebben, ook wanneer de vredesvoorwaarden onzekerheid voor de toekomst geven (Korea, Indochina).

Een aangevallen land heeft steeds financiële hulp en grote leveranties van moderne wapens nodig. Er zal een wedloop tussen de neutrale machten ontstaan om wapenen te leveren, nieuwe afzetmarkten te winnen en die zijde te helpen die men als de goede beschouwt. Het zou goed zijn wanneer de V.N. een controle-organ voor non-interventie en een neutrale bewakingsinstantie van wapenleveringen zouden instellen,

maar de praktijk leert dat deze wensen uiterst moeilijk zijn te verwezenlijken.

Gezien de noodzakelijkheid om de mensheid voor een nieuwe wereldoorlog te bewaren is het van belang om het uitbreken van lokale oorlogen tegen te werken. Strijdpunten moeten voor de V.N. worden gebracht. Het is van zeer groot belang dat de autoriteit van deze wereld-organisatie behouden blijft. Daar een veto een gezamenlijke actie kan verhinderen, zou het goed zijn wanneer de V.N. ook meer bescheiden actie-plannen hadden die niet van de zegen van de Veiligheidsraad afhankelijk zouden zijn.

Wanneer een grote mogendheid een kleinere staat onder grote druk zet eist het diplomatieke belang van de andere grote mogendheden om iedere poging te vrijdelven om het evenwicht van krachten te verstoren. Het is van het grootste belang een waarheidsgetrouwe berichtgeving te eisen, alle pogingen tegen te werken om de openbare mening in de wereld op een dwaalspoor te brengen, een gezamenlijke actie tegen de vermoedelijke aanvaller tot stand te brengen en effectieve maatregelen vast te stellen die de oorlogszuchtige gemeederen aan beide zijden bedaren.

Is echter een lokale oorlog eenmaal uitgebroken dan dient de volgende stap te zijn een ruimtelijke afbakening te verkrijgen en de oorlogvoerenden te bewegen het volkenrecht en de wetten der menselijkheid in acht te nemen.

Daarenboven dienen voor beide zijden die voorwaarden te worden geschapen om het conflict bij te leggen. Politieke waarschuwingen, diplomatieke nota's en eventuele ultimatum's dienen zoveel mogelijk zo te worden gesteld dat de aangenomen houding niet alleen bij de V.N. doch ook bij mogendheden die buiten het conflict staan, begrip zal vinden. Dit zal een goede indruk verstevigen en tegelijkertijd maatregelen verhinderen die tot een wereldoorlog kunnen leiden.

Concluderende is een sterke NAVO de beste garantie dat een lokale oorlog niet overgaat in een wereldoorlog, maar buiten het NAVO-bereik is de toestand helaas nog onzeker. In deze door crises gestempelde tijd is het daarom van groot belang om alle politieke, economische, militaire en propagandistische activiteit zo op elkaar af te stemmen dat de kansen van een agressor, die door het op de koop toe nemen van het risico van een wereldoorlog het politieke spel probeert te winnen, slechts zeer gering kunnen zijn.

„Kann die Ausweitung eines lokalen Krieges zu einem Weltkrieg verhindert werden?”, door E. Biörklund, in „Wehr-Wissenschaftliche Rundschau”, juli 1961.

F. G.

Psychologische oorlogvoering (II)

door C. C. VAN DEN HEUVEL

In een vorig artikel¹ is het begrip psychologische oorlogvoering behandeld, in dit artikel zal de psychologische oorlogvoering van het communisme worden gezien; in een derde artikel zal de psychologische oorlogvoering tegen het communisme in beschouwing worden genomen.

De psychologische oorlogvoering van het communisme

De behandeling van dit onderwerp zal zich richten op de volgende drie aspecten:

- de betekenis van de psychologische oorlogvoering in het geheel van de communistische oorlogvoering;
- de directe doelstellingen van de communistische psychologische oorlogvoering;
- de uitvoering van de communistische psychologische oorlogvoering.

(In het volgende zouden bepaalde communistische termen, zoals kapitalisme, eigenlijk telkens tussen haakjes moeten worden geplaatst. Om redenen van leesbaarheid is daarvan echter afgezien).

De betekenis van de psychologische oorlogvoering in het geheel van de communistische oorlogvoering

Het communisme streeft naar de *vestiging van de wereldcommunistische maatschappij*. Ter bereiking van dit doel zal die wereld moeten worden veroverd. Deze verovering houdt strijd in en een oorlogvoering die velerlei vorm kan aannemen. Deze strijd zal het eigen kamp steeds meer moeten versterken en de tegenstander steeds meer moeten verzwakken.

In het bovenstaande ligt de opdracht van de psychologische oorlogvoering van het communisme. De voornaamste strijd volgens het communisme, is de „klassenstrijd”, die zowel op nationaal als op internationaal gebied moet worden gevoerd. Deze strijd moet op alle mogelijke manieren worden bevorderd, zodat hij tenslotte tot de greep naar de macht, de „revolutie” leidt. Wanneer deze succesvol is verlopen, zal de psychologische oorlogvoering voor het communisme niet afgelopen zijn, maar op nieuwe doelen worden gericht: de „dictatuur van het proletariaat” en de „opbouw van het socialisme”, beide dienend ter versterking van de verkregen macht.

In verband met het onderwerp dient ook iets te worden vermeld over de *communistische opvattingen met betrekking tot de onvermijdelijkheid van oorlogen*. Met deze opvatting hangt nl. direct samen de waardering van het communisme voor de psychologische oorlog. Naarmate het communisme meer gelooft in de mogelijkheid van het vermijden van een militaire oorlog, gaat het meer betekenis toekennen aan de koude oorlog, waarvan immers de psychologische oorlog de kern vormt.

Het communisme maakte vroeger verschil tussen oorlogen van de kapitalistische landen onderling en oorlogen tussen het kapitalistisch en het communistisch blok. Over de eerste soort heeft Lenin zijn opvattingen weergegeven in zijn bekende boekje „Het imperialisme als hoogste stadium van het kapitalisme” (1916). Daarin stelt hij dat tussen de kapitalistische staten de oorlogen zullen blijven bestaan. Stalin bevestigt in 1952 nog deze theorie in „De economische vraagstukken van het socialisme in de Sovjet-Unie”. De vredeskrachten kunnen volgens hem wel iets bereiken, maar niet afdoende de oorlogen keren. Ten aanzien van een oorlog tussen de Sovjet-Unie en de kapitalistische landen was Lenin eveneens overtuigd van de onvermijdelijkheid daarvan. Ook Stalin was aanvankelijk deze mening toegeedaan, later geloofde hij echter dat de vredeskrachten een steeds grotere rol zouden gaan spelen ter voorkoming van een oorlog van het kapitalisme tegen de communistische landen. In 1951 spreekt hij zelfs uit dat een nieuwe wereldoorlog niet als onvermijdelijk moet worden beschouwd.

Op het 20e partijcongres van de Communistische Partij van de Sovjet-Unie (februari 1956), komt dan Chroestsjew met zijn verklaring dat er geen door het lot beschikte onvermijdelijkheid van oorlogen is. Hij heeft daarbij niet duidelijk aangegeven welk soort oorlogen hij nu eigenlijk bedoelde, maar aangenomen mag worden dat hij beide soorten bedoelde. Nadat enige tijd niet precies duidelijk was geweest wat in dit verband nu eigenlijk onder „oorlogen” werd verstaan, is aan het begin van dit jaar hierover meer klaarheid gekomen. In een redevoering voor de hogere partijschool van de C.P.S.U. op 6 januari 1961, heeft Chroestsjew een onderscheid gemaakt tussen wereldoorlogen, plaatselijke oorlogen en bevrijdingsoorlogen of volksopstanden. Ten aanzien van de eerste categorie nam hij aan dat er geen oorlogen tussen de kapitalistische landen zullen komen.

¹ De Militaire Spectator 130(1961)(11)426.

Deze bereiden wel een oorlog voor tegen de communistische landen, maar de volken kunnen deze oorlog verhinderen, mits zij al hun krachten verenigen om actief te strijden tegen de oorlogszuchtige imperialisten. Tussen plaatselijke oorlogen (bv. het Suez-conflict) en wereldoorlogen ziet hij slechts een gradueel verschil, een plaatselijke oorlog kan zich ontwikkelen tot een wereldoorlog. Ook deze categorie oorlogen kan volgens Chroestsjew worden verhinderd. Ten aanzien van de derde categorie (bv. Vietnam, Algerije) meent hij dat ze niet kunnen worden vermeden. Zij zullen bestaan zolang imperialisme en kolonialisme bestaan. Dergelijke oorlogen zijn dus niet te vermijden. Zij worden door het communisme — in afwijking van de twee andere categorieën — niet slechts erkend, maar ook gesteund.

De laatste tijd komt men het begrip *revolutionaire oorlog* nog al eens tegen. Met opzet is dit begrip niet genoemd in het voorgaande artikel, omdat het als regel slechts wordt gebruikt in verband met de communistische oorlogvoering. Daar dit onderwerp thans aan de orde is, zal het begrip „revolutionaire oorlog” nader worden aangegeven, vooral omdat hieruit zowel de betekenis van de communistische oorlogvoering in het algemeen, als van de psychologische oorlogvoering van het communisme zeer duidelijk spreekt.

Alhoewel de revolutionaire oorlog met name door de Fransen — die op dit gebied een grote ervaring hebben opgedaan — is beschreven, is een onlangs verschenen Duits boek toch wel te beschouwen als de meest gedegen studie over dit onderwerp („Der revolutionäre Krieg”, door Theodor Arnold. Iimgauverlag (1961)). Vandaar dat dit boek hieronder zal worden gevolgd.

De gehele strijd van het communisme zou men een „revolutionaire oorlog” kunnen noemen. Hiervan uitgaande komt de schrijver tot de volgende definitie.

„Der revolutionäre Krieg ist die Gesamtheit aller gegen ein nichtkommunistisches Staatswesen gerichteter nicht-militärischer und militärischer, also ohne und mit Waffengewalt planmässig durchgeführter Massnahmen und Handlungen der Führungszentrale des Weltkommunismus. Die gesamterscheinung des revolutionären Krieges weist folgende Grundzüge auf, die ihn von dem „klassischen” Krieg im überrkommenen Sinne unterscheiden.”

Deze grondtrekken zullen hier niet worden genoemd, maar wel degene die met het oog op het onderwerp de belangrijkste is:

„Kampffeld des revolutionären Krieges im Sinne der Grundkonzeption der zentralen Führung des Weltkommunismus ist vor allem das BEWUSSTSEIN DER MASSES² des nicht-kommunistischen Staatswesens. Die Beherrschung dieses Kampffeldes während des Ablaufes der Teilprozesse des revolutio-

nären Krieges ist die Voraussetzung für die Beherrschung aller anderen Kampffelder, d.h. solcher, auf denen Operationen ohne Waffengewalt, und solcher, auf denen Operationen mit Waffengewalt durchgeführt werden. Die Beherrschung des Bewusstseins der Massen wird durch das Wechselspiel von nicht-militärischen (propagandistisch-psychologischen) und militärischen Beeinflussungsmitteln erzielt. Daraus folgt, dass der revolutionäre Krieg sich auf alle Lebensbereiche einer Nation (eines Staatsvolkes) erstreckt.”

Hieruit blijkt wel zeer duidelijk welk een belangrijke plaats de psychologische oorlog inneemt in de revolutionaire oorlog.

Tenslotte zij in dit verband nog vermeld de psychologische betekenis die in de revolutionaire oorlog wordt toegekend aan de militaire wapens naast hun primaire functie.

„Im revolutionären Krieg hat daher die Waffe neben ihrer primären Funktion als Vernichtungsmittel eine zusätzliche wichtige Funktion, die teilweise ganz ausserhalb ihrer ursprünglichen Zweckbestimmung liegt. Sie hat auf ihrer Art die Aufgabe, dem Bewusstsein „nachzuhelfen”: sei es durch ihre einschüchternde, abschreckende oder begeisternde Wirkung. Theoretisch ist ein Verlauf des revolutionären Krieges denkbar, bei dem die Waffe als Vernichtungsmittel überhaupt nicht zum Einsatz käme, weil ihre neuartige „psychologische” Nebenfunktion diesen Einsatz überflüssig gemacht haben würde.”

De doelstellingen van de psychologische oorlogvoering van het communisme

Op grond van het voorgaande kunnen de doelstellingen van de psychologische oorlogvoering van het communisme thans als volgt worden samengevat:

- psychologische ondermijning van het kapitalistische kamp;
- psychologische versterking van het communistische kamp.

In de kapitalistische landen is de psychologische oorlogvoering van het communisme vooral gericht op de afbraak van het kapitalistisch systeem, dus op ontbinding van de heersende orde. In de landen waar de communisten aan de macht zijn is zij vooral gericht op de opbouw van het eigen systeem, met andere woorden op de versterking van de heersende orde.

Daar een behandeling van beide aspecten in het bestek van dit artikel te ver zou voeren, zal worden volstaan met een korte uiteenzetting over de doelstellingen van de psychologische oorlogvoering van het communisme tegen het kapitalisme.

In het dialectisch denken van de communisten nemen *tegenstellingen* een grote plaats in. Zij zijn de oorzaak van ontwikkeling, ook ontwikkeling door ontbinding zoals deze plaatsvindt in de

² Benadrukking van de schrijver van dit artikel.

kapitalistische maatschappij. Vandaar dat deze tegenstellingen door het communisme op alle mogelijke manieren moeten worden bevorderd. Men zou het directe doel van de psychologische oorlogvoering van het communisme tegen het kapitalisme kunnen noemen: verscherping van tegenstellingen.

In het boek van Stalin „De grondslagen van het Leninisme” worden de fundamentele tegenstellingen in het kapitalisme als volgt aangegeven:

- de eerste tegenstelling als de tegenstelling tussen arbeid en kapitaal;
- de tweede tegenstelling als de tegenstelling tussen de verschillende financiersgroepen en de verschillende imperialistische mogendheden in hun strijd om de vindplaatsen van de grondstoffen en om vreemde gebieden;
- de derde tegenstelling als de tegenstelling tussen het handjevol overheersende „beschaafde” naties en de honderden miljoenen der koloniale en afhankelijke volken van de wereld.

Tot enkele jaren geleden kenmerkte de psychologische oorlogvoering van het communisme zich door een duidelijk aan de kaak stellen van deze tegenstellingen en door openlijke verklaringen dat deze tegenstellingen op alle mogelijke wijzen moesten worden benut. Molotov, de vroegere Russische minister van Buitenlandse Zaken, die vele missies in het Westen heeft vervuld, kwam hier rond voor uit. Sinds echter de vreedzame coëxistentie haar intrede heeft gedaan, zijn de doelstellingen van de communistische psychologische oorlogvoering wat minder duidelijk geworden. Daar de huidige psychologische oorlogvoering van het communisme hoofdzakelijk wordt gevoerd door middel van de vreedzame coëxistentie, is het gewenst op dit begrip hier wat nader in te gaan.

De *vreedzame coëxistentie* is te onderscheiden in een openlijke verkondiging en een verborgen bedoeling. Haar openlijke verkondiging heeft tot doel de mening te doen postvatten dat er nog wel strijd wordt gevoerd tussen het communisme en het kapitalisme, maar dat deze strijd niet meer tot oorlog behoeft te voeren, met andere woorden een vreedzaam karakter draagt. Ideologisch zijn de partijen nog wel onverzoenlijk, maar als staten kunnen ze vreedzaam naast elkaar bestaan en hun economieën kunnen vreedzaam wedijveren.

Chroestsjew heeft zich op een vergadering in Novosibirsk op 10 oktober 1959 over de vreedzame coëxistentie eens als volgt uitgelaten:

„... *Vreedzame coëxistentie moet juist worden begrepen. Coëxistentie is de voortzetting van de strijd tussen twee maatschappelijke stelsels, maar strijd met vreedzame middelen zonder oorlog, zonder de inneming van de ene staat in de interne zaken van de ander. Deze strijd moet niet worden gevreesd. Wij moeten krachtig en aanhoudend strij-*

den voor onze ideeën, onze levenswijze, ons socialistisch stelsel. De verdedigers van het kapitalisme zullen evenmin afstand doen van hun levenswijze of hun ideologie, zij zullen strijden. Wij beschouwen dit als een economische, politieke en ideologische strijd, maar niet als een militaire ...”

De verborgen bedoeling van de vreedzame coëxistentie is die van ontbinding van het kapitalistisch kamp op subtieler wijze dan voorheen gebruikelijk was. Men zou de vreedzame coëxistentie kunnen noemen: de voortzetting van de psychologische oorlogvoering van het communisme met andere middelen. Haar bedreiging wordt niet meer onderkend, deze blijft verborgen achter een façade. Het gevaar is dat men steeds meer de façade gaat geloven, waardoor de geboden weerbaarheid ten opzichte van het communisme tenslotte geheel wordt ondermijnd. De communisten gebruiken de vreedzame coëxistentie om de oude tegenstellingen nieuwe inhoud te geven, waarbij telkens het vreedsthema centraal wordt gesteld.

De uitvoering van de psychologische oorlogvoering van het communisme

Een uitvoerige behandeling hiervan zou het noodzakelijk maken zowel op directe psychologische activiteiten, als op allerlei indirecte activiteiten in te gaan. Daartoe zou de psychologische oorlogvoering van het communisme moeten worden gezien in zijn relatie met de politiek, de economie, de cultuur en andere gebieden. Bijzondere aandacht zou moeten worden besteed aan allerlei vredesactiviteiten. Een dergelijke omschrijving zou het bestek van dit artikel ver te buiten gaan, vandaar dat hier zal worden volstaan met een nadere uitweiding over de wijze waarop het communisme poogt de tegenstellingen in het kapitalisme te verscherpen. Hierbij zullen de hierboven door Stalin genoemde tegenstellingen op de voet worden gevolgd. Daarna zal nog aandacht worden besteed aan enkele elementen van de tactiek, aan de hoofdlijnen van de organisatie en aan enkele bijzondere middelen van de psychologische oorlogvoering van het communisme.

De tegenstellingen in het kapitalistische kamp

De eerste tegenstelling is, volgens de communisten, in de kapitalistische maatschappij nimmer op te heffen, dit is slechts mogelijk in een situatie waarin de produktiemiddelen niet meer in handen zijn van de kapitalisten. Zolang dit bezit in de verkeerde handen is, kan er wezenlijk niets veranderen. De arbeiders kunnen hogere lonen hebben en betere sociale voorzieningen, zij kunnen zelfs medezeggenschap hebben, aan hun fundamentele relatie ten opzichte van de produktiemiddelen (d.w.z. als niet-bezitters) is niets veranderd.

Het communisme poogt op allerlei manieren het besef van de tegenstellingen tussen kapitalist en arbeider levendig te houden. De klassenstrijd wordt voorgesteld als de strijd voor loonsverhoging, kortere werktijden zonder loonverlies, lagere prijzen en tegen werkloosheid en allerlei directe en indirecte vormen van uitbuiting. In verband met de tegenstelling tussen kapitalist en arbeider spreken de communisten thans ook graag over de „menselijke waardigheid”, die naar hun oordeel door deze tegenstelling voortdurend in het gedrag komt. Zij menen dat naarmate — onder invloed van de sociale ontwikkeling — het bewustzijn van zijn waardigheid als mens stijgt, de arbeider ook dienovereenkomstig wenst te worden behandeld. Indien dit niet in dezelfde mate door de kapitalisten wordt ingezien, dan verscherpen zich de tegenstellingen tussen kapitalist en arbeider. Na de intrede van de vreedzame coëxistentie wordt de klassenstrijd vooral ook voorgesteld als de strijd tussen de kapitalisten die naar oorlog streven en de arbeiders die de vrede wensen.

De tweede tegenstelling zien de communisten thans als het geheel van tegenstellingen tussen de kapitalistische landen onderling. Tegenstellingen tussen de V.S. en Europa, tussen Europese landen, tussen de kleine en grote landen. Het communisme beschouwt de tegenstellingen vooral ook van economische aard. Zij menen dat deze tegenstellingen zijn toegenomen onder invloed van de splitsing in tweeën van de wereldmarkt, die vroeger geheel in handen was van het kapitalisme, maar nu ook voor een belangrijk deel wordt beheerst door de communistische landen. De tegenstelling waaraan het communisme vanzelfsprekend de meeste aandacht wijdt, is die tussen de V.S. en de overige landen van het Westen. Er moet een wig worden gedreven tussen Amerika en Europa. Isolement van de V.S. verhindert een krachtig aaneengesloten Westen. Ter bereiking van dit doel moet het anti-Amerikanisme worden bevorderd. Een recent staaltje van psychologische oorlogvoering op dit gebied is het verhaal — door niet-communistische bladen hier en daar maar al te gretig overgenomen — dat er contact zou zijn geweest tussen de NAVO, het Pentagon en C.I.A. enerzijds en de rebellerende generaals in Algerije anderzijds. Voor deze doeleinden worden niet slechts verhalen verzonnen, maar zelfs valse documenten samengesteld. Onlangs brachten enkele Engelse en Amerikaanse bladen hierover opzienbarende mededelingen. Ook hier spreekt het vredesthema natuurlijk een belangrijke rol, waarbij het communisme erop uit is de V.S. voor te stellen als oorlogszuchtige imperialisten, die vredelievende naties in Europa mee willen sleuren.

De derde tegenstelling is wel sterk afgenomen en van karakter veranderd sedert Stalin deze omschreef. Deze tegenstelling is volgens het commu-

nisme beslist nog niet opgeheven — er bestaan nog altijd koloniën — en bovendien zijn er andere tegenstellingen bijgekomen, nl. die tussen de kapitalistische landen en de onderontwikkelde gebieden. Deze vormen een dankbaar object voor de communistische psychologische oorlogvoering. De velerlei moeilijkheden waarin koloniën en onderontwikkelde gebieden herhaaldelijk verkeren, worden gaarne toegeschreven aan de kapitalistische landen. Een thema dat hier bij voorkeur in wordt betrokken is de rassendiscriminatie, een verschijnsel dat in de communistische zienswijze inherent is aan het kapitalisme. Ook hier speelt het vredesthema een zeer belangrijke rol. Op alle mogelijke manieren wordt gepoogd de bevolking van de onderontwikkelde gebieden duidelijk te maken dat de kapitalistische landen nog steeds de oorlog wensen, terwijl de communistische landen met alle kracht de vrede nastreven.

Enkele tactische elementen van de psychologische oorlogvoering van het communisme

Het communisme *appelleert aan de diepste behoeften van de mens*, vooral zijn behoefte aan zekerheid en zijn behoefte aan agressie. Hem wordt een toekomst beloofd, waarin ieder zal ontvangen naar behoefte, groter zekerheid is welhaast niet denkbaar. Behoefteloosheid aan zekerheid houdt de behoefte aan vrede in. Deze vrede en een zekere wereld komen niet vanzelf. Het kapitalisme bedreigt ze en vormt daarom een hinderpaal op de weg daarheen. Het kapitalisme is de vijand die in de weg staat en op alle mogelijke manieren moet worden bestreden.

De communisten werken graag met *leuzen*. De agitatie in communistische zin is voor een belangrijk deel propaganda door middel van leuzen. De leuze is eigenlijk een zeer korte, pakkende weergave van een doctrine. Zal de doctrine voor een belangrijk deel ook tot het verstand dienen te spreken, de leuze zal slechts een emotioneel effect behoeven te bewerken. Veelal zal de leuze slechts uit één woord bestaan. Een voorbeeld is het woord „vrede”. Hier is de weergave in één woord van de communistische vredesdoctrine. Het gaat er de communisten bij het gebruik van dit woord in propagandistische zin om, het verlangen naar vrede in de mens te wekken of te versterken en de gedachte te doen postvatten dat communisme en vrede te vereenzelvigen zijn.

De communistische beïnvloedingsactiviteit kenmerkt zich door voortdurende *herhaling*. De communisten weten dat succes voor een belangrijk deel wordt bepaald door de mate van herhaling. Wanneer de mens zonder onderbreking wordt blootgesteld aan bepaalde propaganda en hij verkeert in een situatie dat hij geheel is overgelaten aan zichzelf en dus geen hulp van buiten kan verwachten, dan kan het niet anders of deze pro-

paganda zal op de duur enige invloed gaan uitoefenen. Ook echter in gunstiger situaties blijkt de invloed van propaganda die voortdurend wordt herhaald. Het gezegde dat de leugen wordt geloofd, indien zij maar vaak genoeg wordt verteld, is niet vanzelf in de wereld gekomen.

De communisten gebruiken graag sterk contrasterende vergelijkingen. Als regel wordt hiervoor het *zwart-witschema* gebruikt. In wezen is deze voorstelling van zaken overdrijving, een kenmerk van de gehele communistische doctrine en al haar onderdelen. Deze tactiek is gebaseerd op de opvatting dat men de zaken niet te ingewikkeld moet voorstellen, dat men nooit iets gunstigs van de tegenstander moet zeggen en dat men moet overdrijven om ingang te vinden.

De communistische propaganda *beloof en bedreigt*, beloften voor degenen die luisteren naar het communisme, bedreigingen in het tegengestelde geval. Indien men zijn oor neigt tot de oorlogsofhouders, dan zal een allesvernietigende oorlog het gevolg zijn. Laat men zich leiden door de vredeskrachten, dan wenkt een gelukkige toekomst.

In de communistische propaganda worden vaak *grote en kleine zaken met elkaar verbonden*. Zo kan men in één adem ageren tegen lage lonen en tegen de atoombom. Deze methode vestigt de aandacht op een groot kwaad, door het te verbinden met een kwaad dat de betrokkene direct aangaat. De gevoelens gewekt door het eerste kwaad, moeten overeenkomstige gevoelens wekken ten opzichte van het tweede kwaad.

Enkele hoofdlijnen van de organisatie van de communistische psychologische oorlogvoering

Het hart van de communistische psychologische oorlogvoering is de Sovjet-Unie en wel het Centrale Comité van de Communistische Partij in dat land. Enkele afdelingen van dit Centrale Comité houden zich rechtstreeks bezig met deze psychologische oorlogvoering, zowel ten aanzien van het eigen land, van de andere communistische landen, als van de niet-communistische wereld. *Bepaalde onderdelen van het staatsapparaat* kwijten zich — onder leiding van de partij uiteraard — eveneens van deze taak.

Voor de Sovjet-Unie is de interne propaganda een uitermate belangrijke zaak. Zonder haar zijn „opbouw van het socialisme” en „opbouw van het communisme” tot mislukking gedoemd. De organisatie van de propaganda moet daarom zo zijn dat geen terrein van betekenis onbewerkt blijft. Zij betreft in haar werkingsfeer de partij, de staat, de wetenschap, de kunst, de sport, de opvoeding enz.

De betekenis van de satellietlanden met betrekking tot de psychologische oorlogvoering is voor de Sovjet-Unie tweemaal. Zij is gebaat bij een

interne en externe psychologische oorlogvoering die op haar is afgestemd. De organisatie in de satellietlanden komt daarom in hoofdtrekken overeen met die van de Sovjet-Unie.

Een belangrijk aandeel in de propaganda van het wereldcommunisme vervullen de *internationale hulporganisaties*. De propaganda door middel van deze organisaties gevoerd ligt op vrijwel alle terreinen van het maatschappelijk leven. Veelal wordt de propaganda van enkele organisaties tezamen op een bepaald doel gericht. Hun betekenis ligt ook vooral hierin dat zij hun vertakkingen — in de vorm van landelijke organisaties — in een groot deel van de wereld hebben. De belangrijkste zijn:

- het Wereldvakverbond;
- de Wereldvredesbeweging;
- de Wereldfederatie van Democratische Jeugd;
- de Internationale Unie van Studenten;
- de Internationale Democratische Vrouwenfederatie;
- de Internationale Federatie van Verzetsstrijders;
- de Wereldfederatie van Wetenschappelijke Werkers.

Het geheel van de communistische psychologische oorlogvoering in de wereld is niet denkbaar zonder het aandeel van de *landelijke communistische partijen*.

De communistische partij geeft ook leiding aan de propaganda van haar *hulporganisaties*, die dus enerzijds door de partij, anderzijds door hun internationale organisaties worden bewerkt.

De legaties van de Sovjet-Unie zijn eveneens ingeschakeld in de psychologische oorlogvoering van het wereldcommunisme, enerzijds door richtlijnen te verschaffen aan de in het betrokken land gevestigde communistische partijen, anderzijds door eigen activiteit. *De legaties van de satellietlanden* doen vanzelfsprekend ook mee, maar onder leiding van de Sovjetlegaties.

Enkele middelen van de communistische psychologische oorlogvoering

- Het gesproken woord.
- Het geschreven woord.
- De film.

Het gesproken woord

De belangrijkste verspreidingsmogelijkheid van het gesproken woord is voor het wereldcommunisme de radio. Het aantal zenders bestemd voor internationale uitzendingen, het aantal uren dat wordt uitgezonden en het aantal talen waarin wordt uitgezonden, nemen steeds toe. Dit geldt zowel voor de Sovjet-Unie als voor China en de satellietlanden. De communisten tonen een duidelijke voorkeur voor het geschreven woord, getuige de omschrijving van het begrip in de Russische

politieke dictionaire: „Het voornaamste, het beslissende middel in de propaganda van het Marxisme-Leninisme is de pers, hetgeen het mogelijk maakt dat iedere waarheid onmiddellijk het eigendom van allen wordt. Gesproken propaganda is een hulpmiddel van de tweede rang. De belangrijkste en grondmethode van de studie van het Marxisme en Leninisme is het zelfstandig lezen van de werken van Marx en Engels, Lenin en Stalin.”

Het geschreven woord

In de Sovjet-Unie houden zich omvangrijke instellingen bezig met de uitgave en vertaling van boeken, zowel voor het eigen land als voor het buitenland. In de andere communistische landen bevinden zich overeenkomstige instellingen, zij het niet in een mate en omvang als in de Sovjet-Unie. In vele niet-communistische landen treft men ook communistische uitgeverijen aan. Een bijzondere plaats in de communistische propaganda wordt ingenomen door TASS. Deze officiële nieuwsdienst van de Sovjet-Unie oefent een invloed uit ver buiten het gebied van dit land. Praktisch de gehele communistische wereld ontvangt het wereldnieuws van TASS. Verder verschafft TASS de informatie over de Sovjet-Unie, die wordt vrijgegeven voor dat doel, aan de buitenwereld. De pers speelt in de communistische psychologische oorlogvoering een voorname rol. Het aantal bladen dat wordt uitgegeven is zeer groot. In de Sovjet-Unie hebben allerlei bladen een invloed die ver over de grenzen gaat. Verschillende bladen worden in de Sovjet-Unie uitgegeven die bestemd zijn voor propaganda in het buitenland. Ook de andere communistische landen hebben veelal een keur van propaganda-bladen, eveneens voor een deel bestemd voor het buitenland. De internationale hulporganisaties, alsmede de bij hen aangesloten landelijke organisaties, hebben ook hun organen, veelal in ver-

schillende soorten. De communistische partijen van enige omvang hebben hun dag-, week- en maandbladen. Tenslotte zijn er dan nog de „informatiebulletins” van de legaties van de communistische landen.

De film

De communisten leggen een toenemende belangstelling aan de dag voor de film als propagandamiddel. Zowel directe als indirecte propagandafilms worden geproduceerd. De laatste zijn films die vooral door hun kunstwaarde en uitvoering bepaalde sympathieën moeten wekken. Het aantal films dat door de Sovjet-Unie en de andere communistische landen wordt gemaakt is nog niet groot, vergeleken met de landen van de vrije wereld, er is echter een voortdurende toeneming en een verbetering van kwaliteit, zowel artistiek als technisch, zodat erop moet worden gerekend dat dit middel in de toekomst een belangrijke rol gaat spelen. Zo worden de laatste tijd verschillende malen films uit de communistische landen op internationale filmfestivals bekroond.

De psychologische oorlogvoering van het communisme beleeft weer één van haar hoogtepunten. De wereld volgt met spanning de ontwikkeling van de Berlijn-crisis. Zal Chroestsjew erin slagen de tegenstellingen tussen Kennedy en de andere westelijke leiders te vergroten? Zal het communisme erin slagen anti-Duitse gevoelens zodanig te wekken of te versterken dat men in Europa geen enkel oorlogsrisico om Berlijn zal willen lopen? Zullen de Sovjet-dreigementen — speciale kracht bijgezet door de hervatting van de proeven met kernwapens — de wil tot weerstand in het Westen verlammen? Het zijn alle vragen van de psychologische oorlogvoering van het communisme. Het Westen zal op de Sovjetuitdaging krachtig en doeltreffend moeten antwoorden. Kennis omtrent de psychologische oorlogvoering van het communisme zal dit antwoord vergemakkelijken.

Afgesloten 1 oktober 1961

Nieuwe uitgave

„NETSCHAJEW”, VON MOSKAU VERSCHWIEGEN,
door M. Prawdin, 246 blz., geïll. Uitg.: Athenäum
Verlag, Frankfurt/Main, 1961. Prijs: DM 14,80.

De geschiedenis van de revolutionair wiens agitatie-methoden het Bolsjewisme aan de overwinning hielpen. De aan avontuurlijke gebeurtenissen zo rijke geschiedenis van de revolutionaire bewegingen in Rusland overschrijdt hier welhaast de grens van de waarschijnlijkheid. Niet alleen worden de daden van Netschajew zelf opgesomd en verteld doch tevens wordt het verband gelegd met de tactiek die vooral de Bolsjewisten bij de voorbereidingen van hun revolutie volgen en waarvan

kan worden verwacht dat zij ze nog steeds toepassen. Vooral het kennen van de beginselen die daarbij worden gevolgd is voor ons belangrijk en deze komen in het boek van Prawdin onverkort tot uiting. Van Netschajew leerden niet slechts de terroristen van de 70-er jaren maar evenzeer Lenin, Stalin en hun opvolgers en helpers.

Dat zijn naam bij tijd en wijle op de communistische „zwarte” geschiedenislijst staat doet hier niets aan af, gezien het principe van ophemeling indien voor het stelsel nodig, desnoods gevolgd door een even intens doorgevoerde verguizing later.

Een interessant boek over deze materie.

d. U.

De luchtbevoorrading in het Koreaanse conflict

door W. A. M. MELIS, Majoor van de Koninklijke Luchtmacht

Op 25 juni 1950 in de vroege ochtend overschreed het Noordkoreaanse leger de 38e breedtegraad. Enkele uren later werd het vliegveld van Seoel aangevallen door vliegtuigen van de Noordkoreaanse luchtmacht. Een C-54 van de USAF werd bij deze aanval in brand geschoten. Enkele uren later waren Amerikaanse transportvliegtuigen van uit Japan op weg naar Seoel om Amerikaanse burgers te evacueren. F-80 en F-82 vliegtuigen begeleidden dit transport. De volgende dag werden transportvliegtuigen door Noordkoreaanse jagers beschoten. De begeleidende F-82 jagers gingen tot de aanval over en schoten een der Yaks van de Noordkoreaanse luchtmacht in brand, waarop de andere vijandelijke vliegtuigen vluchtten. De luchtoorlog in Korea werd hiermee een feit.

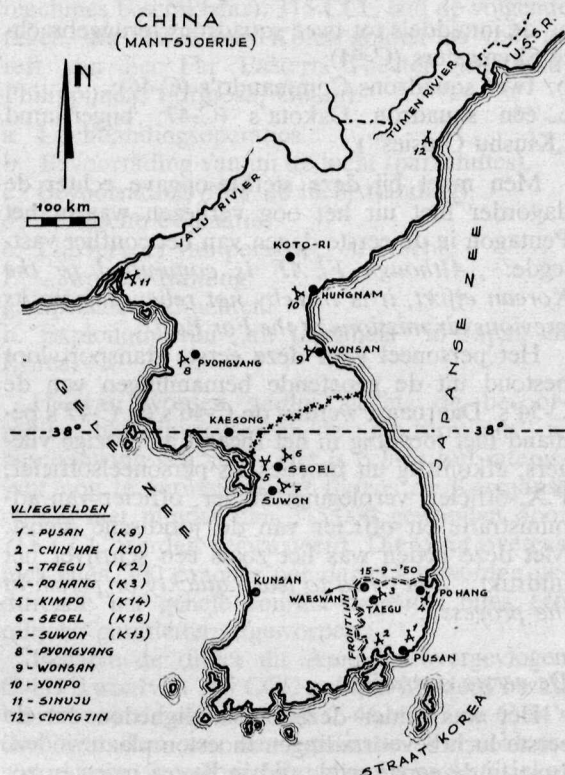
Het bovenstaande citaat uit De Militaire Spectator (121(1952)(8)487) werd aangehaald om een beeld te geven van de abruptheid waarmee voor het Westen het Koreaanse conflict uitbrak. Dit geschiedde ongeveer één jaar nadat de Amerikaanse bezettingstroepen Korea hadden verlaten, om daarmee de bescherming van de 38e breedtegraad — grens tussen Zuid- en Noord-Korea — aan de Zuidkoreanen zelf over te laten (afb. 1).

Het Koreaanse conflict

Zoals bekend verliep de Koreaanse oorlog in grote lijnen als volgt. De Zuidkoreaanse troepen waren niet in staat de opmars van de communistische troepen te stuiten. Eerst bij Taegu gelukte het de inmiddels te hulp gekomen troepen der Verenigde Naties de vijand tot staan te brengen. Van uit het bruggehoofd van Pusan begon half september 1950 de tegenaanval. Deze verliep zo snel dat binnen zes weken geheel Korea tot aan de Yalu-rivier in handen van de Verenigde Naties was. Eind november lanceerden de Chinezen hun aanval, die de verbonden troepen tot ver zuidelijk van de 38e breedtegraad terugwierp. Toen in juli 1951 de wapenstilstandsonderhandelingen begonnen, was na verbitterde gevechten een frontlijn gestabiliseerd die een meer natuurlijke grens vormde dan de kunstmatige 38e breedtegraad. Deze grens werd door de in juli 1953 overeengekomen wapenstilstand bekrachtigd.

Luchtbevoorrading vóór Korea

Reeds in de Tweede Wereldoorlog vond op bescheiden schaal luchtbevoorrading plaats. Ook

Afb. 1 Overzichtskartaal van Korea

de ervaringen met de luchtbrug naar Berlijn in 1948 en 1949 lagen nog vers in het geheugen. De normale opvatting was echter nog steeds dat luchtbevoorrading alleen voor noodgevallen geschikt was. Dit was dus ook in de Far Eastern Air Force (FEAF) de gedachtengang vóór juni 1950. Op deze basis was dan ook de luchttransportcapaciteit van de FEAF gebaseerd: twee squadrons C-54 in Tokio en één squadron Sky-masters (C-54) op de Philippijnen.

Het Zuidkoreaanse gebied viel zelfs niet binnen het operatiegebied van FEAF. De vliegvelden aldaar waren dan ook niet volgens de minimum eisen van de USAF ingericht of zelfs geprojecteerd. Alleen het vliegveld Kimpo bij Seoel was iets beter geoutilleerd. Dit veld viel echter reeds spoedig in vijandelijke handen. De Zuidkoreaanse velden dateerden merendeels uit de Japanse bezettingstijd. De startbanen waren meestal zeer kort en licht van constructie; voldoende ruimte om de nodige faciliteiten onder te brengen ontbrak.

De wilde periode

Beschikbare vliegtuigen en bemanningen

Onmiddellijk na het uitbreken van de vijandelikheden werden alle in FEAF beschikbare transportvliegtuigen bijeengebracht in Japan. Begin juli 1950 bestond zodoende de transportvloot uit de „First Provisional Group” waarin:

- a. de inmiddels tot twee squadrons teruggebrachte Skymasters (C-54);
- b. twee squadrons Commando's (C-46);
- c. één squadron Dakota's (C-47; bijgenaamd „Kiushu Gipsies”).

Men moet bij deze sterkte-opgave echter de dagorder niet uit het oog verliezen waarin het Pentagon in de eerste dagen van het conflict vastlegde: „*Although FEAF is committed to the Korean effort, it is thereby not relieved from its previous air missions in the Far East*”.

Het personeel voor deze eerste transportvloot bestond uit de geofende bemanningen van de C-54's. Daarnaast werden de C-46's en C-47's bemand met toevallig in het theater aanwezige vliegers, afkomstig uit functies als personeelsofficier, P.X.-officier, verplegingsofficier, officier van administratie en officier van de juridische dienst. Met deze lieden was het zoals één schrijver het uitdrukt: „*They had to learn quickly or perish in the process*”.

De eerste operaties

Het was onder deze omstandigheden dat de eerste luchtbevoorradingen moesten plaatsvinden. Juist in de eerste wilde tijd in Korea moesten zoveel mogelijk troepen met hun materieel naar het front worden vervoerd en herhaaldelijk worden herbevoorraad. Dit transport droeg een ongeorganiseerd karakter, hetgeen wordt geïllustreerd door het voorval met de 24e U.S. Division die reeds begin juli door de lucht naar Korea werd getransporteerd. Dit geschiedde niet zoals gebruikelijk onderdeel bij onderdeel, doch met vliegtuigladingen vol. Enkele dagen na het eerste contact met de vijand vroeg de commandant van 24 Div om zwaarder geschut. Hoogste prioriteit werd verleend en ondanks slecht vliegweer werd in een 24 uren dienst munitie naar vooruitgeschoven strips overgebracht. Toen echter bleek dat het geschut waarvoor de munitie was bestemd niet meer tijdig kon arriveren, werd de gehele aangevoerde voorraad weer afgevoerd vóór de aanstormende vijandelijke legers er beslag op konden leggen.

Een gezond systeem voor de toewijzing van transportruimte en vaststelling van prioriteiten bestond in de eerste weken niet. Men ging ervan uit dat een stapeltje voorraden en een parachute-dropping voor menige groep V.N.-soldaten het verschil tussen leven en dood kon betekenen. De

meeste onderdeelcommandanten ondervonden spoedig dat een telefonische of telegrafische aanvraag voor de benodigde goederen voldoende was om 8 tot 16 uur later te resulteren in aflevering van het gevraagde per parachute. Dit leidde tot willekeur en excessen.

MATS (Military Air Transport Service)

Behalve dit ongeregelde en weinig georganiseerde tactische vervoer der eerste dagen was er het strategisch luchttransport dat MATS verzorgde. In Japan waren bij het uitbreken van het conflict slechts kleine voorraden militaire goederen aanwezig. Zeetransport tussen Californië en Japan vergde 16 tot 18 dagen. Het is duidelijk dat MATS die hiervoor slechts 22 tot 28 uur (over Alaska) of 27 tot 33 uur (over Midway en Guam) nodig had, tot het uiterste werd ingeschakeld. MATS had met haar Stratofighters (C-97) en Globemasters (C-124) onvoldoende capaciteit om aan de plotseling zeer grote vraag naar transportruimte te kunnen voldoen. Om hieraan tegemoet te komen werden niet minder dan 70 vliegtuigen van diverse luchtvaartmaatschappijen met bemanningen gecharterd om verder onder MATS' beheer te vliegen.

Gedurende het gehele conflict werden de volgende prioriteiten aangehouden.

- a. Officieren en technici.
- b. Medicamenten en chirurgische instrumenten.
- c. Kritiek technisch materieel.

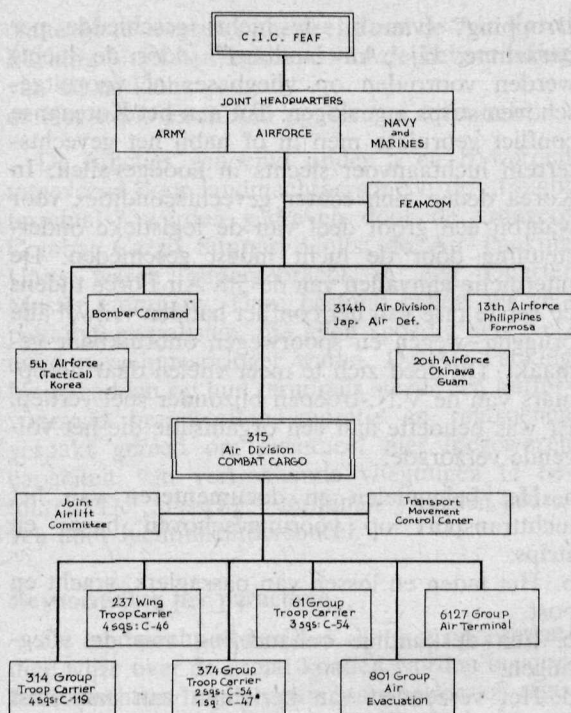
In de loop van het conflict werden hieraan toegevoegd:

- a. speciale wapens en de munitie daarvoor (bv. Bazooka's);
- b. reservedelen voor tanks, vliegtuigen en artillerie (bv. complete straalmotoren voor F-80 en F-86);
- c. post.

Tactisch luchtvervoer

Het luchtvervoer dat binnen het FEAF-theater plaatsvond, kan — in tegenstelling tot hetgeen MATS deed — tactisch vervoer worden genoemd. Het past als zodanig geheel in de theorie die zegt dat de transportsteun als deel van de taak van de tactische lsk omvat het vervoer van personeel en materieel van de gsk binnen het theater. Het kan worden gebruikt bij luchtlandingen, aanvoer van voorraden door de lucht, evacuatie en dergelijke. Transportvliegtuigen zijn ongewapend, gebonden aan bepaalde route en dus kwetsbaar. Rendabel gebruik vereist tenminste een plaatselijk en tijdelijk luchtoverwicht. Dit luchtoverwicht nu was reeds de eerste dagen voor de 5th Air Force bevochten en werd sedertdien steeds zoveel mogelijk gehandhaafd waar transportvliegtuigen werden ingezet.

Reeds in de eerste wilde periode, waarin lucht-

Afb. 2 Organisatieschema FEAF

transport op een soms wat onbeholpen wijze, maar steeds met veel enthousiasme werd uitgevoerd, bleek dat bevoorrading door de lucht meer was dan alleen een laatste redmiddel. Men ontdeed spoedig dat het juist was om personeel en materieel waaraan dringend behoefte bestond, als expresgoed te behandelen en te vervoeren. Men was het erover eens dat luchtbevoorrading het potentieel van de strijdkrachten en speciaal van de fronttroepen in hoge mate kon vergroten. De theorie heeft ons ook geleerd dat transporteenheden niet onder het bevel der tactische luchtmachten moeten staan, doch direct onder de theatercommandant. Daar zowel gsk als lsk transport nodig hebben, kan alleen een redelijke graad van efficiency worden bereikt door toewijzing op het hoogste niveau. In de tweede periode, die ik de periode van de opbouw zou willen noemen, wordt deze theorie ook door de ervaringen in Korea bevestigd.

Periode van opbouw

315 Air Division

Op 10 september 1950 werd de 315 Combat Cargo Air Division opgericht en direct onder de bevelen van HQ FEAF gesteld (afb. 2). De eerste commandant van de divisie werd Generaal Turner, die reeds naam had gemaakt tijdens de Berlijnse luchtbrug. Hij voerde onmiddellijk het Berlijnse grondbeginsel in: alle operaties moeten worden gedirigeerd, gecoördineerd en gecontro-

leerd door één instantie: het Transport Movement Control Center (van HQ - 315 Air Div).

Vervoerstaken

Het Combat Cargo Command (315 CCC zoals het weldra werd genoemd) bestond toen uit 224 vliegtuigen (in juni waren er slechts 93 transportmachines beschikbaar). 315 CCC had de volgende taken, die zowel voor Korea golden als voor de rest van het Far Eastern Theater (Okinawa, Philippijnen, Formosa, Guam).

- Luchtlandingsoperaties.
- Bevoorrading van uit de lucht (parachutes).
- Bevoorrading door de lucht (landing).
- Medische evacuatie.
- Lijnvervoer van personeel en vracht.
- „Aircrew training”.
- Speciale opdrachten.
- Exploitatie van „air terminals” in Japan en Korea.

Hiervan worden verder slechts de bevoorrading, het lijnvervoer en de „air terminals” in beschouwing genomen. Het is echter wel interessant nog te vermelden dat tijdens de Koreaanse oorlog niet minder dan 315.000 gewonden door 315 CCC werden geëvacueerd. Dit komt overeen met bijna 300 evacués per dag. Ook werden gedurende het gehele conflict dagelijks bijna een miljoen pamfletten afgeworpen.

Behalve de direct uit Amerika overgevlogen C-119's waarvan 315 CCC er bijna honderd bezat, bleven ook de oude trouwe C-46, C-47 en C-54's deel uitmaken van de organisatie. Vermeldenswaardig is in dit verband dat zowel van de Griekse als van de Siamese Luchtmacht een flight Dakota's aan 315 Air Div was toegevoegd. Ook deze C-47's vlogen in het squadron van de Kiushu Gipsies.

Toewijzing van transportcapaciteit

De beschikbare vervoerscapaciteit was vanzelfsprekend beperkt. Het was daarom ook nu nog nodig ruimte en prioriteiten aan de diverse gebruikers toe te wijzen. Dit geschiedde door het Joint Airlift Committee, waarin vertegenwoordigd waren: FEAF, „Army”, „Navy”, „Marines” en de 5th Air Force. De beslissingen van het committee werden doorgegeven aan het reeds genoemde Transport Movement Control Center, dat de opdrachten verdeelde over de beschikbare Troop Carrier Groups.

Bij deze verdeling werd natuurlijk rekening gehouden met het maximum aantal vliegtuigen dat een vliegtuigtype gemiddeld per dag kon maken. Dit was voor de C-46 en de C-47 slechts 3 uur; voor de C-54 was het 8 uur. Deze cijfers zijn betrekkelijk laag. De reden hiervoor is dat het gemaakte aantal vliegtuigen, waarop men zijn berekeningen baseerde, werd omgeslagen over het

totaal aantal beschikbare en niet over de vliegereede toestellen. Het verschil tussen het gemiddelde aantal vliegreuen per dag van de C-46 en de C-47 enerzijds en van de C-54 anderzijds ligt niet in een verschil in prestatie, doch in het feit dat de eerstgenoemde types vooral voor kortere vluchten werden ingezet. Een indruk van de omvang der „Combat Cargo” operaties kan men krijgen uit het afgedrukte dagrapport van HQ 315 Air Division, d.d. 19 juni 1951 (tabel 1).

TABEL 1

	Totals as of yesterday *	Reported last 24 hours	Total as of today
Sorties	64.599	159	64.758
Tons cargo	175.183	1.415	176.598
Evacuees	124.229	277	124.506
Passengers	302.704	680	303.384
Leaflets (pamfletten)			
packs à 500	82.175	—	82.175
Resque sorties	1.713	6	1.719

* Deze telling begon bij de oprichting van 315 Air Div (10-9-50); voordien werden in Korea ongeveer 7.500 sorties gemaakt.

Periode van stabilisatie

Over de derde periode, die men gevoeglijk de periode van de stabilisatie zou kunnen noemen, valt niet veel meer te zeggen. In de eerste maanden na het begin van de wapenstilstandsbesprekingen veranderde de taak van 315 CCC in de praktijk zodanig dat men kon overgaan tot stroomlijnen van de organisatie. Water- en wegtransport vervingen weer voor een groot deel het goedertransport door de lucht. 315 Air Div vervoerde van af de zomer van 1951 voornamelijk gewonden, zieken en verlofgangers naar en van Japan en prioriteitsgoederen. Een belangrijke plaats bij het luchttransport werd ook ingenomen door het vervoer van verse groenten. Van de 7.000 t verse groenten die in 1952 naar Korea werden vervoerd (van uit Japan), werd 4.000 t door de lucht getransporteerd.

Air Terminal Group

Eén van de minder spectaculaire, doch wel belangrijkste onderdelen van 315 CCC is de Air Terminal Group. In juni 1950 waren bij FEAF beschikbaar transportvliegtuigen, vliegend personeel, vliegvelden en voorraden. De „Airlift Doctrine” ontbrak echter, evenals een doelgerichte opleiding.

Het is in dit verband noodzakelijk twee begrippen duidelijk te onderscheiden. De Amerikaan spreekt van „Air Dropping” en „Air Landing” van voorraden (en personeel). In de Nederlandse taal zou ik dit verschil willen aangeven door te spreken van bevoorrading van uit de lucht en bevoorrading dóór de lucht. De „Air

Dropping” (van uit de lucht) geschiedde per parachute; bij „Air landings” (dóór de lucht) werden voorraden op vliegbases of vooruitgeschoven strips ingevlogen. Tot aan het Koreaanse conflict gebruikte men in of nabij het gevechts-terrein luchtaanvoer slechts in noodgevallen. In Korea deden zich echter gevechtscondities voor waarbij een groot deel van de logistieke ondersteuning door de lucht móést geschieden. De interdictie-aanvallen van de 5th Air Force tijdens de eerste fase van het conflict hadden vrijwel alle bruggen, wegen en spoorwegen onbruikbaar gemaakt. Dit deed zich te meer voelen daar de opmars van de V.N.-troepen bijzonder snel verliep. Er was behoefte aan een organisatie die het volgende verzorgde.

- Het behandelen en documenteren van het luchttransport op vooruitgeschoven bases en strips.
- Het laden en lossen van passagiers, vracht en post.
- Een deskundige behandeling van de vliegtuigen.
- Het verzenden van berichten van aankomst aan geadresseerden.
- Het opslaan en bewaken van de ingevlogen voorraden.

Hiertoe werden Combat Cargo Support Units (CCSU's) samengesteld. Deze betrekkelijk kleine groepjes landmachtspecialisten werden samen met hun forklifts, vrachtwagens, gereedschappen, huisvesting en voeding met de eerste golf transportvliegtuigen in een nieuw in gebruik genomen strip of veld ingevlogen. Toen door het oprukken der Chinezen diverse velden weer moesten worden ontruimd, waren het deze CCSU's die als laatsten het veld verlieten. Zij werden daarom niet voor niets genoemd: „Those who come first and go last”.

Het duurde tot februari 1951 voordat deze groepjes werden samengebracht in de Air Terminal Group, direct onder bevel van HQ 315 Air Div. Een der voornaamste taken van dit nieuwe onderdeel was de exploitatie van bestaande „air terminals” en het oprichten van nieuwe. De voornaamste „air terminals” in Japan waren: Tachikawa, Ashiya (waar ook HQ-315 zetelde) en Brady. In Korea werden deze „air terminals” naar behoefte geopend, meestal op de belangrijkste bases van de 5th Air Force: Kimpo, Pohang, Suwon en Taegu.

De taken van de Air Terminal Group waren aanzienlijk uitgebreid ten opzichte van die der Combat Cargo Support Units.

- Het verzorgen en exploiteren van freight-terminals ten behoeve van de bevoorrading door de lucht.
- Het verpakken en gereedmaken van per para-

chute af te leveren materieel door de Air Force Packing Units ten behoeve van de bevoorrading van uit de lucht.

c. Het exploiteren van „passenger terminals”.

De functies genoemd onder a en b werden uitgevoerd door landmachtpersoneel; de „freight terminals” werden gedreven door de vroegere Combat Cargo Support Units; de Air Packing Units waren ondergebracht in een Quarter Master Company. Deze bestond geheel uit verpakkingsspecialisten, die allen spoedig gebrevetteerd parachutespringer waren. De Air Packing Units hadden op hun terminals steeds een buffervoorraad brandstoffen, munitie en rantsoenen verpakt gereed om eventueel niet toegewezen capaciteit van vertrekkende vliegtuigen te benutten. De „passenger terminals” werden gedreven door luchtmachtpersoneel.

Bevoorrading per parachute

De landmacht-onderdelen die niet op eenvoudige wijze over de grond konden worden bevoorrad (luchtlandingstroepen, omsingelde of afgesneden eenheden) werden van uit de lucht van het nodige voorzien. Zwaar materieel werd op houten vlonders vastgesjord, waaraan een of meer parachutes werden bevestigd. Het platform kon ook dienen voor het bijhouden van kleinere colli. In enkele gevallen werden voorraden (rollen prikkeldraad) zonder parachute, direct afgevoerd.

Dit afwerpen geschiedde door twee „kickers” per C-119. Bij belangrijke bevoorradingen van uit de lucht sprongen enkele specialisten van de QM Air Packing Unit mee. Zij identificeerden en distribueerden de voorraden en verzamelden de parachutes. In de eerste elf maanden van het conflict werden 100.000 parachutes gebruikt; 60% hiervan werd verzameld en kon opnieuw worden gebruikt.

Voorbeelden

Om een indruk te krijgen van hetgeen door 315 CCC van september 1950 tot juli 1953 werd vervoerd, werd een vergelijking gemaakt met het vervoer van de KLM in 1960 (tabel 2). Alleen 314 Troop Carrier Group (met 96 C-119's) reeds maakte in de eerste negen maanden in Korea

TABEL 2
Vergelijking van vervoerde hoeveelheden

	315 CCC	KLM
	sept. 1950 t/m	
	juli 1953	1960
Pay-load		
Passagiers	2,7 miljoen	1,35 miljoen
Evacués	0,3 miljoen	—
Vracht	715.000 t*	38.300 t

* Waarvan ruim 18.000 t per parachute werden afgeleverd (of 50% van het KLM-jaartotaal).

12.600 sorties en vloog 49.000 vliegreuren. Vooral in de eerste maanden waren er vliegers die 125 uur of meer in een maand maakten. In de maanden september en oktober kwamen dan ook 50% van alle sorties van FEAF op naam van 315 CCC.

Brug door de lucht

Tijdens de terugtocht van de V.N.-troepen uit Noord-Korea t.g.v. de deelneming van China in de strijd stond een grote colonne mariniers plotseling tegenover een (te vroeg) opgeblazen brug. Tenzij deze brug werd hersteld, zouden de mariniers al hun zwaar materieel moeten achterlaten en trachten te voet door de besneeuwde bergen zuidwaarts te trekken naar Hungnam. Hoewel tevoren nooit een dergelijke operatie was uitgevoerd, vertrokken nog dezelfde dag acht Flying Boxcars met brugsecties van 2 t elk van Japan naar het vliegveld Yonpo bij Hungnam. De volgende ochtend vertrok men naar de afgesneden mariniers en de acht brugsecties werden per parachute afgeworpen. Binnen enkele uren was de brug gereed en de mariniers konden met hun materieel Hungnam bereiken.

Aan de luchtmacht had deze operatie gekost aan werkuren voor 16 Kickers, vliegreuren voor 8 C-119's en 16 parachutes \$ 12.000,—. Hierdoor waren niet minder dan 20.000 mariniers in staat volledig bewapend te ontsnappen. De luchtvervoerskosten van het brugmaterieel kwamen dus slechts op \$ 0,60 per ontsnapte marinier.

Reverse Airlift

Een ander voorbeeld van de prestaties van 315 CCC is de zogenaamde „Reverse Airlift”; de evacuatie van het vliegveld Yonpo in december 1950. De oprukkende Chinezen hadden Hungnam en het vliegveld Yonpo omsingeld. Behalve de normale medische evacuatie, moesten zoveel mogelijk voorraden uit het op te geven bruggehoofd worden afgevoerd. Dit kon slechts door de lucht. In drie maal 24 uur werden 4600 gewonden geëvacueerd alsmede 2400 t goederen. Op 16 december werden van uit Yonpo 446 sorties gemaakt, met een tussenruimte van 3 minuten. Deze „greatest single concentration of sustained airlift in the Korean war” kostte aan de luchtmacht slechts het verlies van één C-46.

De helikopter

Naast de reeds besproken manieren van luchtbevoorrading werd in Korea door de landmacht ook met succes van helikopters gebruik gemaakt. Dit geschiedde vooral voor de bevoorrading van kleinere eenheden in voorste lijn. Hierbij werden onder meer medicamenten (plasma), levensmiddelen, munitie, verbindingsmaterieel en reserveonderdelen aangevoerd. Zo was het mogelijk dat de

25 Army Division, die gedurende zes dagen door overstromingen was afgesneden van haar aanvoerlijnen door helikopters met meer dan 1 miljoen kg voedsel en materieel werd bevoorrad. Tevens werd in Korea de helikopter intensief gebruikt voor gewondentransport en verkenning.

Conclusies

Bij het trekken van conclusies en lessen uit deze studie van de luchtbevoorrading in Korea dient voorop te staan dat de luchtmacht van de Verenigde Naties een praktisch volledig luchtoverwicht hadden bevochten en konden handhaven. Derhalve moeten de resultaten in dit licht worden geïnterpreteerd. Zonder luchtoverwicht boven het gevechtsterrein is bevoorrading door de lucht naar de gevechtstroepen vrijwel onuitvoerbaar.

In Korea is gebleken hetgeen de luchtbrug naar Berlijn ook had bewezen: dat het vliegtuig, dank zij zijn bijzonder grote flexibiliteit en veelzijdigheid een beslissende rol kan spelen. Het is de luchtmacht geweest die de Verenigde Naties in staat stelde tegen een grote overmacht een bruggehoofd op het vasteland te handhaven. Door het luchttransport konden omsingelde eenheden blijvend worden bevoorrad en de schaarse verbindingswegen konden vrijwel geheel ter beschikking komen voor het vervoer van gevechtstroepen.

Het veroveren van het luchtoverwicht is echter steeds de eerste taak van de luchtmacht. Ervan uitgaande dat een redelijke mate van luchtoverwicht bevochten is, zullen de grondstrijdkrachten door middel van luchtbevoorrading aanzienlijk flexibeler worden en minder zijn gebonden aan de achterwaartse verbindingswegen. Van de hoofdmacht afgesneden formaties, omsingelde eenheden en luchtlandingstroepen behouden langere tijd hun waarde en betekenis; luchtlandingsoperaties hebben een grotere kans op succes. Zowel landmacht- als luchtmacht personeel moeten echter vertrouwd raken met de mogelijkheden en beperkingen van de luchtbevoorrading. Gecombineerde logistieke oefeningen op vliegbases, vooruitgeschoven strips en in de droppingszones zijn nodig. Zij zullen hun waarde bewijzen, zelfs

in een strijdmacht waar de mogelijkheden van luchtbevoorrading beperkt zijn.

Besluit

Werd de derde dimensie door de tactici reeds in de Eerste Wereldoorlog gebruikt en profiteerden de strategen hiervan in de Tweede Wereldoorlog, de logistici ontdekten pas tijdens het conflict in Korea de gelegenheid die de derde dimensie hen bood.

FEAF (thans omgedoopt in Pacific Air Force) verviel niet in de fouten van 1945; de transportorganisatie werd thans niet ontmanteld. De nauwe samenwerking met de landmacht t.a.v. luchttransport op tactisch niveau is er nog steeds. „Movement Control Center” en „Air Terminal Groups” verrichten thans een vredestaak. In januari 1957 bewees operatie „Olive Branch” de juistheid van deze handelwijze. Binnen vier dagen transporteerden toen vliegtuigen van 315 (Combat Cargo) Air Division 550 man Indonesische troepen en bijna 100.000 lbs vracht van Japan naar Egypte. Deze V.N.-troepen (voor de bezetting van het Suezkanaal) werden vervoerd in negen Globemasters (C-124).

T.a.v. het strategisch luchtvervoer nam MATS de harde lessen van Korea ter harte. De beroemde „Airlift General” Turner voerde als commandant van de „Military Air Transport Service” een aantal wijzigingen in, die deze dienst veranderden tot een efficiënt werkende luchtvaartonderneming — een der grootste ter wereld. Inmiddels heeft MATS al enkele malen moeten tonen waartoe het in staat is. Zo werden in 1953 met operatie „Humanity” voorraden en reddingsmiddelen afgeworpen boven het overstroomde Zeeland. In 1957 werden tijdens operatie „Safe Haven” 13.000 Hongaarse vluchtelingen uit Oostenrijk naar de Verenigde Staten vervoerd. In 1958 werd een luchtbrug onderhouden naar de Libanon; zeer recent werden UNO-troepen met hun materieel naar de Kongo getransporteerd.

Het militaire luchtvervoer heeft ook in de koude oorlog van de laatste jaren een zeer belangrijke rol gespeeld. Met de donkere wolken van een tweede crisis om Berlijn aan de horizon, is het vertrouwenwekkend, deze onontbeerlijke luchttransportorganisatie paraat te weten.

BETALING ABONNEMENT 1e KWARTAAL 1962

Tot 7 januari a.s. bestaat gelegenheid het abonnement voor het 1e kwartaal 1962 à f 4,50 te voldoen per postwissel of door storting/overschrijving op postrekening Nr 4 47 15 ten name van Moormans Periodieke Pers N.V. met vermelding: „abonnement De Militaire Spectator, 1e kwartaal 1962”.

Wie na 7 januari gireert is f 0,40 incassokosten verschuldigd, daar dan de kwitanties in omloop zijn.

MOORMANS PERIODIEKE PERS N.V.
ZWARTEWEG 1, DEN HAAG

Strategische factoren in de tegenstelling tussen Oost en West

door drs. A. J. KRUIHOF

De dreiging van het Oosten

Tegenwoordig wordt niet alleen West-Europa maar de gehele westerse wereld door het communistische blok bedreigd. Zo zagen wij in de laatste tien jaren allerlei communistische activiteiten in Afrika die o.m. tot doel hebben de zuidflank van Europa open te leggen.

De middelen, die hierbij worden gebruikt liggen veelal in het politieke, economische, psychologische en sociale vlak. Voor West-Europa en de Verenigde Staten blijft echter steeds de directe militaire dreiging mede een feit.

De economische middelen die in de onderontwikkelde landen, zoals Afrika, worden gebezigd, zijn o.m. directe financiële steun en het leveren van kader voor de opbouw. In de jaren 1954 tot en met 1960 bedroeg de hulp van het communistische blok aan de diverse onderontwikkelde landen bijna \$ 5 miljard; in december 1960 bedroeg het aantal uitgezonden technici naar schatting meer dan 6500.

Een ander economisch-psychologisch middel — en dat geldt voor alle niet-communistische landen — vormen de Sovjetrussische doelstellingen om de arbeidsproductiviteit op een hoger niveau te brengen dan die in de sterkst ontwikkelde westerse landen en om de levensstandaard in Rusland tot de hoogste in de wereld op te voeren.

Nog onlangs kondigde men aan, dat men het voornemen had om in het kader van de overgang van de socialistische naar de communistische maatschappij (met vrije goederen) over een tiental jaren het brood als vrij goed aan te merken. Het behoeft geen betoog dat dergelijke beloften (of ze nu zullen worden gerealiseerd of niet) aantrekkingskracht hebben, vooral op de minder goed bedeelden van de niet-communistische landen, dus op hen die zich nu nog zorgen moeten maken om hun maag gevuld te krijgen.

Om het communistische doel te bereiken (wereldheerschappij van het communisme) liggen de operatiegebieden van het communistische blok in zowel als buiten Europa en in zowel als buiten het militaire vlak. Op elk van deze operatiegebieden probeert het communistische blok slagen van de westerlijke wereld te winnen om zo het strategische doel te bereiken.

Reactie van het Westen

Tegenover de zuivere militaire dreiging staat het westelijke schild, het westelijke zwaard en de bescherming om, nadat met het zwaard is toegeslagen, nog weer te kunnen voortleven en zonodig de strijd te kunnen voortzetten.

Het op peil brengen en houden van het schild kost reeds zeer veel geld. Men denke alleen maar eens aan het paraat houden ervan en aan het mobiel maken van deze strijdkrachten. Dat ook het op peil houden van het zwaard een kostbare zaak is, behoeft zeker geen betoog,¹ vooral als men zich realiseert dat dit op peil houden culmineert in wat men pleegt te noemen: de nucleaire en de ruimtelijke wedloop met de daaraan verbonden wetenschappelijke research, de proefnemingen, de opleiding van wetenschapsmensen en technici.

De bescherming mag men evenmin uit het oog verliezen, daar deze noodzakelijk is voor de eindstrijd. Dit betekent o.m. het bouwen van schuilkelders, opslaan van voorraden e.d.

De bedragen, die met dit deel van het verdedigingscomplex zijn gemoeid, zijn zeer hoog. Dergelijke uitgaven worden — althans wanneer men internationaal wil vergelijken — veelal uitgedrukt in procenten van het bruto nationale produkt² en dit varieert bij de westerse landen tussen 3 en 10%.

De economische dreiging in de onderontwikkelde landen is tegen te gaan door ook van westerse zijde financiële hulp te bieden. Reeds thans wordt van westelijke zijde veel financiële hulp aan deze gebieden geboden (gemiddeld gedurende de laatste jaren ruim \$ 7 miljard per jaar). Gezien de behoeften van deze gebieden en de snelheid waarmee deze landen tot ontwikkeling willen komen, kan men zich alleen maar voorstellen dat de benodigde bedragen nog aanmerkelijk zullen toenemen. De tactiek van verschillende onderontwikkelde landen is hulp aan te nemen van *dat* land, dat op de voordeligste wijze de hulp wil verstrekken. De tactiek van het Sovjetblok is om *daar* in te springen waar men voet

¹ Nog onlangs betoogde de Minister van Defensie in de Verenigde Staten „We have spent 2 billion dollars to strengthen our nuclear deterrent . . .”

² Zie tabel 1, verderop in dit artikel.

TABEL 1

Overzicht der samenstellende delen van Nationaal Inkomen en Nationaal Produkt voor Nederland 1959 in miljoenen guldens

Bedrijven: waarde produktie (netto *, marktprijzen **)	f 74.760	
verbruikt bij de produktie voor	f 40.240	
		—
Overheid: zg. toegevoegde waarde	f 31.160	
zg. toegevoegde waarde	f 3.430	
		+
Saldo inkomens uit buitenland	f 34.590	
	f 530	
		+
Nationaal inkomen (netto marktprijzen)	f 35.120	f 35.120
Indirecte belastingen minus subsidies	f 3.260	
		—
Nationaal inkomen (netto factorkosten ***)	f 31.860	
Afschrijvingen bedrijven en Overheid	f 3.580	f 3.580
		+
Bruto **** nationaal produkt (factorkosten)	f 35.440 (marktprijzen)	f 38.700

* Netto = na aftrek van de afschrijvingen.

** Marktprijzen omvatten de indirecte belastingen die de kostprijzen verhogen en de subsidies die de kostprijzen verlagen.

*** Factorkosten omvatten niet meer de indirecte belastingen en de subsidies.

**** Bruto = zonder aftrek van de afschrijvingen.

aan de grond kan krijgen. Alhoewel de westerse financiële hulp die van het Sovjetblok overtreft, schijnt het resultaat van dit laatste toch groter te zijn. Dit is vermoedelijk wel een gevolg van de dekolonisatie-propaganda, e.d.

Zoals gezegd worden van westerse zijde jaarlijks reeds grote sommen aan deze gebieden ter beschikking gesteld; als voorlopig streefcijfer is 1% van het bruto nationale produkt genoemd. Wat het uitzenden van technici en andere krachten betreft, wordt gewezen op het feit dat men in de Verenigde Staten onlangs heeft getracht het zg. „peace-corps” populair te maken.

Wat de levensstandaard betreft valt het te betwijfelen of Rusland in de naaste toekomst in staat is de produktiviteit en in het bijzonder de opbrengst en de consumptie per hoofd van de bevolking zo op te voeren dat de sterkst ontwikkelde westerse landen zouden worden overtroffen. Om echter de superioriteit van de vrije westerse wereld te kunnen bewijzen is het noodzakelijk dat deze westerse wereld ook op een vooruitgang op dit gebied zal kunnen bogen. Een dergelijke vooruitgang wordt — als men internationaal wil vergelijken — bij voorkeur ook uitgedrukt in de stijging van het bruto nationale produkt. Wil men de prijsstijging in de loop der jaren elimineren, dan wordt de waarde van dit produkt berekend tegen zg. constante prijzen. In deze zin heeft er in de westerse landen in de jaren 1953-1959 gemiddeld jaarlijks een stijging plaatsgevonden, die tussen ongeveer 2½ tot 6½ % ligt.

Het doel van de westerse strategie is dus de

westerse wereld vrij te doen zijn en vrij te doen blijven; hiertoe moeten de slagen in de niet militaire operatiegebieden worden gewonnen; in het militaire operatiegebied moet het evenwicht ten minste worden bewaard en men dient een vrijwel algehele vernietiger gereed te hebben.

Kan de reactiemogelijkheid van het westen worden opgevoerd?

De bedragen voor de verdediging in het algemeen en de financieel-economische hulp moeten in beginsel, per land, uit de belastingopbrengsten worden gefourneerd. De belastingopbrengsten in de westerse landen bedragen ongeveer 26 à 36% van het bruto nationale produkt.

Zo zien we daar dus het in tabel 2 geschetste beeld.

TABEL 2

bruto nationaal produkt	belasting	verdediging	hulp	overige uitgaven
100%	26-36%	3-10%	1%	rest van belasting minus verdediging en hulp

In het algemeen zal men vooral in tijden, zoals wij nu meemaken — waarin de internationale spanning stijgt — de verdediging en de hulp willen opvoeren om het gevoel van „onveiligheid” zo gering mogelijk te doen zijn. Aan de andere kant vindt men het veelal vooralsnog politiek ongewenst wanneer de belastingen zouden worden verhoogd en de levensstandaard niet meer zou stijgen.

Op het eerste gezicht lijkt het noodzakelijk dat, om de verdediging en de hulp op te voeren, de belastingen zouden moeten worden verhoogd, wil men althans de overige uitgaven niet verlagen. Er zijn echter ook nog andere wegen om de verdediging en de hulp op te voeren. Allereerst kan men de toegewezen middelen zo doelmatig mogelijk gebruiken. Hiertoe moet men dublures voorkomen, en een goede organisatie alsmede een hoge mate van doelmatigheid, nastreven. Dit dient men niet alleen nationaal te zien, maar ook internationaal.

Gelukkig beschikken wij op internationaal terrein reeds over verschillende instanties, die zich hiermee bezighouden. Men denke aan de NAVO, de OECD³, e.d. Ook nationaal wordt reeds veel gedaan. In het algemeen kan men zich evenwel niet aan de indruk onttrekken dat op dit gebied nog zeer veel kan worden bereikt.

Bovendien is het zonder meer niet waar dat de belastingen zouden moeten worden verhoogd om de verdediging en de hulp te kunnen opvoeren. Er bestaat een zekere relatie tussen de omvang van het nationaal inkomen⁴ en de belastingopbrengsten. Uit tabel 1 volgt dat het nationaal inkomen vrijwel geheel opgebouwd is uit de waarde van de produktie, *minus* hetgeen bij deze produktie is verbruikt (zg. toegevoegde waarde bedrijven), *plus* de toegevoegde waarde van overheidszijde.

Laten wij allereerst de toegevoegde waarde bedrijven bezien.

Door stijging van de produktie stijgt het nationaal inkomen en stijgt in het algemeen de belastingopbrengst. Een actueel voorbeeld is de huidige ontwikkeling in de Verenigde Staten. Hier steeg het bruto nationaal produkt in de jaren 1953 t/m 1959 (omgerekend tegen constante prijzen) slechts 3% per jaar. Nu (3e kwartaal 1961) ligt dit al 5% hoger dan in 1960 en voor einde 1962 spreekt men al van een verhoging van bijna 20% (bij vrijwel constante prijzen). Dit laatste zou betekenen dat voor het fiscale jaar 1962/'63 de begroting in evenwicht zou kunnen zijn; voor het fiscale jaar 1961/'62 werden de tekorten nog geraamd op \$ 5 à 6 miljard. Ook ons eigen land is hiervan gedurende de laatste jaren een voorbeeld geweest.

Ons nationaal inkomen steeg in de jaren 1955 tot 1959 met ongeveer f 7½ miljard, de belastingopbrengsten stegen met f 1,9 miljard in de

zelfde jaren. Dit was niet een gevolg van de algemene prijsstijging alleen, want in deze periode steeg het nationaal inkomen, berekend tegen constante prijzen, met 16%. De bevolking steeg slechts met 6,8%, zodat het nationaal inkomen tegen constante prijzen per hoofd van de bevolking nog met 8 à 9% omhoog ging. De belastingdruk steeg van 24,9% in 1955 tot 25,1% in 1959.

Wanneer het nationaal inkomen stijgt, dan stijgen — zonder nadere maatregelen — dus ook de belastingopbrengsten. Deze stijging kan een gevolg zijn van een algemene prijsstijging. Om deze prijsstijging te elimineren kan men een prijscorrectie toepassen. Als wij deze gecorrigeerde belastingopbrengsten van twee of meer jaren uitdrukken per hoofd van de bevolking (dus delen door het aantal inwoners van de betrokken jaren) krijgen wij pas een indruk of er per inwoner meer of minder door de overheid kan worden gedaan.

Wanneer er nu, uitgedrukt in constante prijzen per hoofd van de bevolking, in twee opeenvolgende jaren evenveel kan worden besteed, zal het in het algemeen politiek moeilijk zijn de „overige overheidsuitgaven” (evenzo omgerekend in constante prijzen per hoofd van de bevolking) te verlagen. Vele van deze uitgaven zullen nl. parallel lopen met het prijsniveau en het bevolkingsaantal.

Voor defensie en bescherming zou hetzelfde moeten gelden als voor deze „overige uitgaven”; dit blijkt echter niet altijd het geval te zijn. Kan echter, op de bovenstaande wijze berekend, in twee opeenvolgende jaren meer worden besteed, dan moet dit meerdere opnieuw worden verdeeld en hier ligt dus de mogelijkheid de uitgaven voor defensie en bescherming te verhogen.

Primair is dus een stijging van het nationaal inkomen omgerekend tegen constante prijzen en dan bij voorkeur een stijging die groter is dan de bevolkingsaanwas.

De vraag is nu hoe het nationaal inkomen, omgerekend tegen constante prijzen kan stijgen.

Een belangrijke mogelijkheid is het opvoeren van de produktie, hetgeen in het algemeen kan gebeuren door investering en het aantrekken van arbeidskrachten. Voorwaarde voor dit laatste is dat de arbeidsmarkt over een reserve beschikt zoals in de Verenigde Staten en andere westerse landen. Aan deze voorwaarde wordt nu in ons land bepaald niet meer voldaan; *reden waarom de onlangs ingevoerde werktijdverkorting — althans van deze zijde bezien — ongewenst was.* Daarnaast kan men natuurlijk de bij de produktie verbruikte waarden trachten te verminderen door minder grond- en hulpstoffen, minder half-fabrikaten bij de produktie te gebruiken (efficiency) en de kosten van o.m. vervoersdiensten, accountants zoveel mogelijk te drukken door doel-

³ Deze organisatie zal zich vooral bemoeien met de hulp aan onderontwikkelde landen.

⁴ Uit tabel 2 volgt een verschil tussen nationaal inkomen en nationaal produkt. Voor vergelijkingen tussen verschillende landen gebruikt men bij voorkeur het nationaal produkt; het nationaal inkomen is daarentegen een zuiverder maatstaf.

matige organisatie. Een andere mogelijkheid is ook nog specialisatie in die produktie waarin men het voordeligst kan produceren, gecombineerd met het kiezen van de meest geschikte vestigingsplaatsen en met afzetvergroting. Vooral de laatste mogelijkheden tracht men mede door de Euromarkt te bereiken. Het verdrag van Rome bevat bovendien bepalingen die het mogelijk maken dat arbeidskrachten en ook kapitaal zich op eenvoudige wijze binnen de aangesloten landen vrijelijk kunnen bewegen. Zo kan Nederland, en doet dit — al is het nog in zeer bescheiden mate — ook, uit de arbeidsreserves van andere aangesloten landen putten.

De toegevoegde waarde van overheidszijde is zonder meer moeilijk te bepalen. De raming van de omvang van de overheidsproduktie wordt — conform de internationale afspraken — gebaseerd op de beloning van het burgerlijke en militaire overheidsperoneel en nog enkele andere bronnen. In Nederland bedraagt deze beloning voor het personeel ca. 96% van de totale toegevoegde waarde van overheidszijde.

Wanneer dus zonder meer een bepaald aantal leden van het overheidsperoneel zou worden afgestoten, daalt (gezien de gevolgde berekeningsmethode) de toegevoegde waarde van de zijde van de overheid met een zeker bedrag en dus daalt het nationaal inkomen met dit bedrag. Wanneer dit personeel echter in het bedrijfsleven zodanig kan worden ingeschakeld dat daarmee de toegevoegde waarde van de zijde van de bedrijven meer toeneemt dan genoemd bedrag, dan stijgt ook het nationaal inkomen. Wanneer dus de arbeidsmarkt krap is en in de bedrijfssector personeel op bovenomschreven wijze kan worden opgenomen, wijst dit in de richting van het opsporen en afkappen van minder produktieve overheidstaken, *alsmede van mechanisatie en automatisatie waar zulks in deze sector maar even financieel verantwoord is*. Ook voor de bedrijven geldt zulks, maar in het algemeen treedt hier het winststreven al als corrector op. Een ander punt in dit verband is het belastingstelsel, ook dit kan tot gevolg hebben dat men zich niet zodanig en op die wijze inspant, als bevorderlijk is om de toegevoegde waarde zo hoog mogelijk op te voeren.

In het algemeen kan men dus stellen dat verhoging van de produktiviteit zowel in de bedrijven als bij de overheid, de weg is om het nationaal inkomen te vergroten.

Een andere vraag is of men de ruimte, die eventueel ontstaat, geheel of gedeeltelijk voor objecten als verdediging en bescherming ter beschikking wil stellen.

Het vraagstuk heeft twee belangrijke kanten:

de mate waarin een volk het gevoel van „onveiligheid” heeft en de mate waarin een volk gelooft dat een vermeerderde bijdrage voor verdediging en bescherming, het gevoel van onveiligheid vermindert. Hier speelt *voorlichting* een belangrijke rol.

Zolang een volk als geheel niet op de hoogte is van aard en omvang van de dreiging in alle sectoren van het leven en de wereld, zal het gevoel van relatieve veiligheid, onverantwoord groot zijn.

Evenzo zal een volk, dat als geheel niet weet waarover reeds wordt beschikt en waarover op korte termijn nog zal worden beschikt, dat bovendien niet weet wat door de internationale samenwerking is en kan worden bereikt, weinig vertrouwen erin hebben dat het vergroten van deze uitgaven het bestaande gevoel van onveiligheid zal verminderen. Daarnaast zal een volk moeten weten dat de middelen die ter beschikking worden gesteld, doelmatig door de desbetreffende organisatie worden gebruikt. Dit betekent dat zij, die deel uitmaken van deze organisaties, naar buiten moeten uitdragen dat deze organisaties goed en doelmatig zijn georganiseerd en dat het prettig is om daarbij te werken en dat zij achterwege laten de voorbeelden waarbij de organisaties te kort geschoten zijn, aan een generaliserend publiek uit te dragen. Dit laatste ondermijnt ten onrechte het vertrouwen en dit vertrouwen moet juist worden gekweekt.

De reactiemogelijkheden van het Westen zijn dus op te voeren door algemene produktiviteitsverhoging zowel in het bedrijfsleven als bij de overheid (afkappen van minder produktieve taken) zowel nationaal als internationaal gezien. (Hierbij spelen NAVO, OECD, Euromarkt en dergelijke een belangrijke rol). Behalve de produktiviteitsverhoging speelt de voorlichting een doorslaggevende rol. Deze voorlichting betreft dan primair de dreiging (in en buiten Europa, in en buiten het militaire vlak), vervolgens dat produktiviteitsverhoging nodig is om aan deze dreiging het hoofd te kunnen bieden, althans onder handhaving of opvoering van de huidige levensstandaard, vervolgens voorlichting over hetgeen nationaal en internationaal reeds tot stand is gebracht en tenslotte voorlichting dat de organisaties voor verdediging goed en doelmatig zijn georganiseerd.

Produktiviteitsverhoging en voorlichting zijn dus de strategische factoren die het mogelijk moeten maken het strategisch eindprodukt — het winnen van de slagen in de niet-militaire operatiegebieden, het tenminste bewaren van het evenwicht en het gereed hebben van een vrijwel algehele vernietiger in het militaire operatiegebied — te bereiken.

De logistieke rayonindeling

door jhr. W. H. DE SAVORNIN LOHMAN,

Luitenant-Kolonel van de Generale Staf

Ofschoon de belangstelling van schrijver dezes — en ongetwijfeld van de meeste lezers van dit blad — thans in de eerste plaats is gericht op de gebeurtenissen, verband houdend met de crisis rondom Berlijn en andere politieke vraagstukken, meent hij toch te mogen ingaan op een onderwerp van geheel andere orde, de zg. logistieke rayonindeling. Deze logistieke rayonindeling is nl. met ingang van 1 november van dit jaar een feit geworden en het onderwerp is dus actueel.

Met dit artikel wordt intussen niet beoogd een volledig beeld te geven van wat die „logistieke rayonindeling” nu precies inhoudt; nog minder wordt ernaar gestreefd de vele en veelsoortige aspecten van het begrip te belichten. Wél heeft schrijver dezes getracht het onderwerp zodanig te behandelen, dat de lezer een *algemene* indruk krijgt van het hoe, wat en waarom van de logistieke rayonindeling.

De woordcombinatie „logistieke rayonindeling” is een begrip geworden voor hen, die in het nabije verleden daaraan hebben gewerkt; zij is méér dan een begrip voor diegenen, die er nog „dagelijks inzitten”; voor hen is dit artikel dan ook niet geschreven. De buitenstaander zal zich echter afvragen wat met dit nieuwe voorbeeld van militair jargon wordt bedoeld. Daarom wil ik beginnen met een definitie of omschrijving, ondanks de daaraan verbonden bezwaren. Hetgeen daarna volgt zal aan de gegeven omschrijving de nodige inhoud moeten geven.

Men kan dan zeggen, dat met het begrip „logistieke rayonindeling” wordt bedoeld het samenstel van maatregelen, dat heeft geleid, respectievelijk moet leiden, tot een zodanige groepering van en bevelvoering over het logistieke potentieel in het achterland, dat het mogelijk is de logistieke ondersteuning van de strijdkrachten enige tijd onafhankelijk en zelfstandig *gedecentraliseerd* — d.w.z. van uit bepaalde rayons — voort te zetten.

Reeds jaren is er gestreefd naar spreiding van de hogere echelons logistieke eenheden en in het bijzonder dus van die eenheden, die voorheen onder het Basiscommando ressorteerden. Deze eenheden zijn het begin van de logistieke keten, die haar eindpunt vindt in de onderdelen van het Legerkorps, van de Ondersteuningsstrijdkrachten en van de eenheden in de nationale sector: de Territoriale eenheden, de Mobiele Colonnies, enz. Een zekere mate van spreiding van bedoelde logistieke middelen is — thans meer dan

ooit tevoren — alleen reeds uit militair oogpunt en geheel afgezien van andere (financiële, economische, sociale) overwegingen, geboden.

Bedoeld streven naar geografische decentralisatie heeft effect gesorteerd: op vele plaatsen in ons land, zowel noord als zuid van de grote rivieren, treft men logistieke eenheden en inrichtingen aan. Men vindt in beginsel in elk gebied („rayon”) dezelfde *soort* bevoorradings-, herstel- en onderhoudsmogelijkheden, zij het dat de *capaciteit* uiteraard kan verschillen.

Met decentralisatie van de logistieke middelen alléén was men er echter niet. Daarnaast zou het vraagstuk van een gedecentraliseerde bevelvoering moeten worden geregeld, opdat de verzorging onder alle omstandigheden zou zijn verzekerd.

Aan de oplossing van dit probleem werd reeds hard gewerkt toen de meergenoemde eenheden en inrichtingen nog onder de Basiscommandant ressorteerden. Daarbij gingen de gedachten uit naar de vorming van „basis-subcommando's”, bevelvoerende organen, die leiding zouden moeten geven aan de logistieke middelen in een bepaald gebied. Zo overwoog men te komen met name tot een Basis „West”, noord en west van de grote rivieren en een Basis „Zuid”, zuid van de grote rivieren. De plannen voor deze „rayon-organisatie” waren in feite reeds gereed; zij werden echter niet meer ten uitvoer gelegd.

Immers, als gevolg van de wijzigingen in de logistieke topstructuur, die in de loop van 1960/1961 werden verwezenlijkt, was het noodzakelijk andermaal te bezien hoe aan de gevoelde behoefte aan min of meer zelfstandige logistieke rayons, vorm en inhoud zou kunnen worden gegeven. Het Basiscommando was opgeheven en de onder dit commando oorspronkelijk ressorterende basisgroepsstaven waren geïncorporeerd in de staven van de materieelinspecteurs. Als logische consequentie hiervan waren de, oorspronkelijk onder de basisgroepsstaven ressorterende, logistieke eenheden onder bevel van de onderscheidene materieelinspecteurs gesteld.

Weliswaar was een (staf van de) Kwartiermeester-Generaal ingesteld, maar dat betekende niet, dat de gedachte aan „basis-subcommando's” (onder een andere naam) zonder meer in de nieuwe structuur zou kunnen of moeten worden gerealiseerd. Hoe het ook zij: de veranderingen in de logistieke topstructuur waren zodanig ingrijpend, dat de Chef van de Generale Staf besloot het

probleem van de logistieke rayonindeling nader te doen bezien.

Alvorens nu in te gaan op de oplossing, waar- toe de Chef van de Generale Staf heeft besloten, is het gewenst nog eens in grote trekken de oorspronkelijke logistieke topstructuur te vergelijken met de nieuwe structuur.

In de *oude* structuur waren er een Directeur Materieel Landmacht, belast met de aanschaffingen, een Basiscommandant, belast met de logistieke ondersteuning van de landstrijdkrachten en Materieelinspecteurs, die o.a. taken hadden op het gebied van de behoeftebepaling en techniek (vaststellen van de tactische en militair-technische eisen, waaraan het materieel zou moeten voldoen, enz.).

De onder de Chef van de Generale Staf ressorterende Basiscommandant was verantwoordelijk voor de logistieke ondersteuning van de „assigned forces” (ILK, RSK — thans OSK —) *enerzijds* en de „non-assigned forces” (troepen onder bevel van de NTB, onder dat van de Commandant der Territoriale Luchtdoelartillerie, a.a.) *anderzijds*; daarnaast had de BAC o.a. taken ten behoeve van de Koninklijke Luchtmacht en de Mobiele Col- lonnes.

In de *nieuwe* structuur werden de taken, die voorheen toevielen aan het DML, het BACO en het bureau AWO (Adviesbureau Wetenschappelijk Onderzoek) opgedragen aan de Kwartiermeester-Generaal, met dien verstande, dat deze taken door de KMG vergaand aan de materieel- inspecteurs, i.c. de Inspecteur der Intendance, de Inspecteur van de Technische dienst, de Inspec- teur der Genie en de Inspecteur van de Verbin- dingsdienst, werden gedelegeerd. In deze nieuwe constellatie is derhalve iedere materieelinspecteur zowel belast met de „techniek” als met de aan- schaffing en de verzorging in zijn materieelressort.

Boven de materieelinspecteurs werd dus als overkoepelende autoriteit de Kwartiermeester- Generaal geplaatst, aan wie drie plaatsvervange- de Kwartiermeesters-Generaal, één voor elk van de voornaamste te verrichten „functies”, aan- schaffingen, logistiek en techniek, werden toege- voegd.

Het ging nu dus om de vraag hoe in deze nieuwe structuur een zodanige gedecentraliseerde bevel- voering over de rayongewijze gegroepede logi- stieke eenheden zou kunnen worden verkregen, dat de verzorging onder alle omstandigheden — dus met name in *oorlogstijd* — zo goed mogelijk zou zijn verzekerd. Het zal duidelijk zijn, dat de woorden „in oorlogstijd” hier bepalend zijn.

In vreedstijd immers zijn een centrale leiding en bevelvoering — geheel afgezien van de vraag of zij op zichzelf wenselijk zijn — altijd *mogelijk*; in oorlogstijd zal dit veelal juist *niet* het geval zijn.

Uitgangspunt was dus, dat de te kiezen oplos-

sing in oorlogstijd zou moeten voldoen. Nu heeft — zoals gezegd — de nieuwe logistieke topstruc- tuur tot gevolg gehad, dat alle oud-Basiseenheden — al dan niet via tussenorganen (-bataljonsstaven) — onder de bevelen van de onderscheidene in- specteurs waren gesteld; er was m.a.w. sprake van *centrale* leiding in vreedstijd en het ging erom een modus quo te vinden voor *gedecentraliseerde* leiding in oorlogstijd. Wilde men de mogelijkheid daartoe scheppen, dan zouden reeds in vreedstijd bepaalde organisatorische voorzieningen moeten worden getroffen.

De per 1 november 1961 ingevoerde logistieke rayonindeling¹

Ofschoon het op zichzelf interessant zou zijn andere mogelijke oplossingen voor het gestelde probleem te bezien, is het doelmatiger deze onbesproken te laten en in te gaan op de oplossing, waartoe de Chef van de Generale Staf heeft be- sloten. Daarna zullen dan de overwegingen, die daaraan ten grondslag liggen, alsmede enkele van de belangrijkste aspecten, in beschouwing worden genomen.

De oplossing dan, die wordt aangeduid met de woorden „logistieke rayonindeling”, komt op het volgende neer (zie ook afb. 1).

Met ingang van 1 november jl. werden de 3e en 4e echelons logistieke „oud-basiseenheden” onder *volledig* bevel gesteld van de Territoriale Bevelhebber in wiens gezagsgebied zij zijn ge- legen.

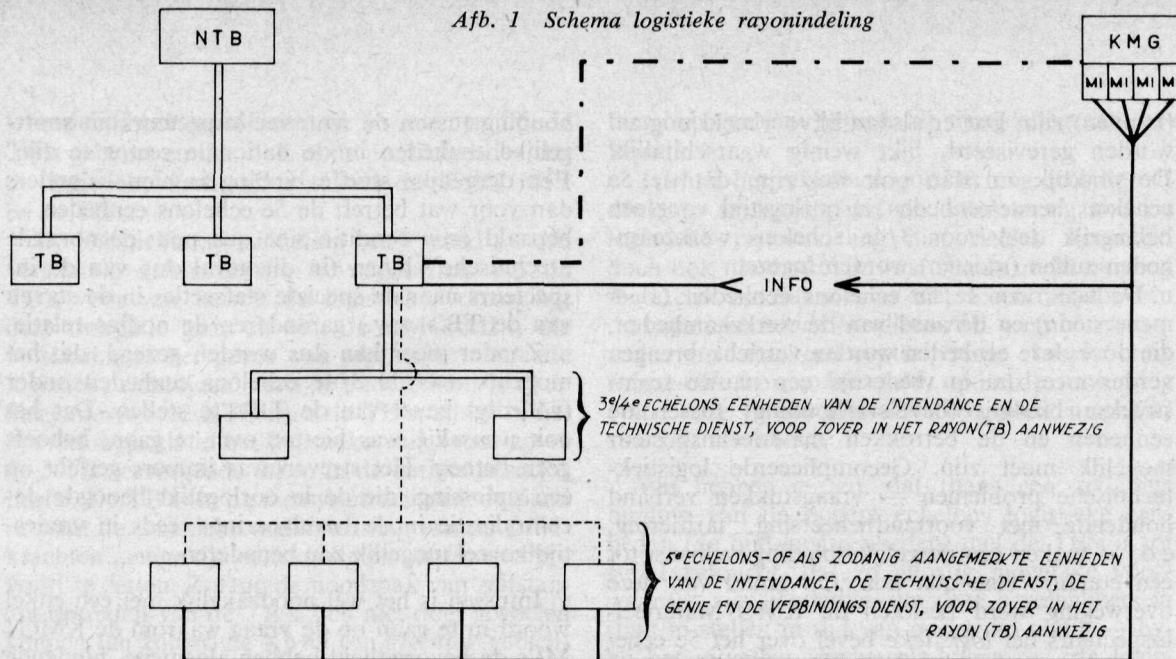
De TB ontvangt algemene, bindende richtlijnen („logistieke directieven”) van de Kwartiermeester- Generaal (respectievelijk van de materieelinspec- teurs), omtrent de wijze waarop de logistieke ver- zorging door hem zal moeten worden uitgevoerd. De TB dient deze algemene richtlijnen dus te (doen) „vertalen” in meer gedetailleerde opdrach- ten aan de onder zijn bevel gestelde 3e en 4e echelons logistieke eenheden, belast met de daad- werkelijke verzorging.

In tegenstelling tot de 3e en 4e echelons een- heden werden de 5e echelons-, of als zodanig aangemerkte-, eenheden niet onder volledig, doch slechts onder *administratief* bevel van de TB's ge- steld; de materieelinspecteurs behielden het *logis- tieke* bevel over „het 5e echelon”.

In deze paar alinea's is in feite het wezen van de logistieke rayonindeling geschetst. Slechts moeten — ter voltooiing van het beeld — nog de volgende opmerkingen worden gemaakt.

¹ Ter voorkoming van misverstand wordt opgemerkt, dat de terminologie met betrekking tot de bevelsver- houdingen nog niet definitief is vastgesteld. De desbe- treffende in de tekst en in afb. 1 gebezigde termen („volledig” bevel, „logistiek” bevel) mogen derhalve beslist *niet* worden aangemerkt als staftechnisch (for- meel) juist.

Afb. 1 Schema logistieke rayonindeling

VERKLARING

- (VOLLEDIG) BEVEL
- LOGISTIEK BEVEL
- - - - ALGEMENE BINDENDE LOGISTIEKE DIRECTIEVEN
- ADMINISTRATIEF BEVEL

1. De weergegeven bevelsstructuur is in beginsel van toepassing verklaard op de, oorspronkelijk onder het Basiscommando ressorterende, eenheden van de Intendance, de Technische dienst, de Genie en de Verbindingsdienst. Het verschil in de bevelverhoudingen ten aanzien van de 3/4e echelons eenheden en de 5e echelons eenheden komt echter alleen tot uiting in de sectoren van de Intendance en de Technische dienst. Praktische overwegingen hebben nl. geleid tot het besluit de „oud-basiseenheden” van de Genie en de Verbindingsdienst aan te merken als 5e echelons eenheden.
2. De „non-assigned” 3e, 4e en 5e echelons logistieke eenheden van de Militair geneeskundige dienst zijn (dus) vooralsnog niet in de logistieke rayonindeling opgenomen.

Tot zover de zakelijke weergave van de logistieke rayonindeling.

Thans wil ik de overwegingen, die aan de gekozen oplossing ten grondslag hebben gelegen, in beschouwing nemen. Ik beperk mij daarbij tot (de) hoofdlijnen, daarbij aanvaardende, dat bepaalde aspecten onbesproken zullen blijven en dat verschillende nuances onvoldoende tot hun recht zullen komen. Het gaat in dit artikel echter om de algemene lijn.

Overwegingen

In de gekozen oplossing vallen in het bijzonder twee punten op:

- de beoogde decentralisatie in de bevelvoering

werd verwezenlijkt door aansluiting bij de bestaande territoriale bevelsstructuur;

— er is een duidelijk onderscheid gemaakt tussen de bevelsstructuur ten aanzien van de 3e en 4e echelons eenheden enerzijds en die ten aanzien van de 5e echelons eenheden anderzijds.

Het lag in zekere zin voor de hand, dat aansluiting werd gezocht bij de territoriale bevelsstructuur. Het land was immers reeds verdeeld in drie (grote) gebieden en in elk gebied was een verantwoordelijke commandant, de territoriale bevelhebber. Door de TB's een taak erbij te geven en hen in voorkomend geval tevens verantwoordelijk te stellen voor de totale verzorging binnen en van uit hun gebied („rayon”), werd een optimaal gebruik gemaakt van reeds bestaande faciliteiten. Een groot voordeel van de gekozen oplossing is dus, dat het niet nodig was nieuwe staven te formeren. Natuurlijk moesten de staven van de TB's o.a. met enig logistiek-deskundig personeel worden uitgebreid, doch een dergelijke uitbreiding vergt nu eenmaal minder personeel (een zeer belangrijk punt!) dan voor de vorming van nieuwe staven is vereist. Een ander voordeel van de gekozen oplossing is, dat de TB's de beschikking hebben gekregen over 3e en 4e echelons logistieke middelen, die zij voor het vervullen van hun operationele taak behoeven en waarover zij, vóór 1 november, maar zeer ten dele beschikten.

Het tweede kenmerk van de gekozen oplossing is — zoals gezegd — het onderscheid in de bevelsstructuur ten aanzien van het 3/4e en het 5e echelon. Dit onderscheid kan worden verklaard uit de verschillen in aard, wijze van werken en taak van beide soorten eenheden. 5e Echelons hersteleenheden zijn naar hun aard — althans in de Nederlandse verhoudingen — typische vredeseenheden. In tijd van oorlog zal er van 5e echelons „herstelwerk” eenvoudig geen sprake meer

(kunnen) zijn. Dat er alsdan bijvoorbeeld nog zal worden gereviseerd, lijkt weinig waarschijnlijk. De praktijk zal dan ook wel zijn, dat de 5e echelons hersteleenheden in oorlogstijd voor een belangrijk deel voor 3/4e echelons werkzaamheden zullen (moeten) worden ingezet.

De taak van de 5e echelons eenheden (algemene steun) en de aard van de werkzaamheden, die door deze eenheden worden verricht, brengen verder mee, dat in vredetijd een nauwe rechtstreekse binding (bevelsverhouding) tussen de eenheden en de betrokken materieelinspecteur mogelijk moet zijn. Gecomplieerde logistiek-technische problemen — vraagstukken verband houdende met voorraadbeheersing, tarifiëring, e.d. — maken een dergelijke binding welhaast tot een *conditio sine qua non*. Op grond van deze overweging werd besloten de KMG/Materieelinspecteurs het *logistieke* bevel over het 5e echelon te doen behouden. De MI's hebben dus rechtstreeks „entree” tot dit echelon. In vredetijd zullen de MI's dit logistieke bevel uiteraard kunnen (en moeten) realiseren; in oorlogstijd zal spoedig het ogenblik kunnen komen, dat dit niet meer mogelijk is. Alsdan zal de bevelvoering in zijn totaliteit door de betrokken TB moeten (kunnen) worden overgenomen. Om deze hiertoe zo goed mogelijk in staat te stellen werd hem reeds in vredetijd het administratieve bevel over de 5e echelons eenheden gegeven. Daarnaast hebben de materieelinspecteurs de verplichting de TB's bij voortdurend op de hoogte te houden („in afschrift”) van hun bemoeiingen met het 5e echelon. De materieelinspecteurs zijn dus ontlast van allerlei administratieve aangelegenheden, die even goed — zo niet beter — door de TB's kunnen worden verricht; deze laatste zijn in regelmatig contact met de 5e echelons eenheden en zij worden — zij het oppervlakkig — geconfronteerd met de logistieke gang van zaken.

De ten aanzien van de 5e echelons eenheden geschetste structuur garandeert dus enerzijds zo gunstig mogelijke voorwaarden voor een efficiënte, centraal-geleide bedrijfsvoering in vredetijd en schept anderzijds zo goed mogelijke voorwaarden voor een gedecentraliseerde bevelvoering in oorlogstijd.

Met betrekking tot de bevelsstructuur ten aanzien van de 3/4e echelons eenheden (volledig bevel van de TB over deze eenheden; bindende logistieke directieven van de KMG/MI's aan de TB) kan het volgende worden opgemerkt.

In het voorgaande is eigenlijk al met zoveel woorden tot uitdrukking gebracht, dat de wijze van werken en taak van deze eenheden *in algemene zin* zowel in vredes- als in oorlogstijd dezelfde zullen zijn. Evenmin als dit ten aanzien van de 3/4e echelons eenheden van de „assigned” eenheden het geval is, behoeft er een *bevelsver-*

houding tussen de materieelinspecteurs en soortgelijke eenheden in de nationale sector te zijn. Een dergelijke straffe binding is hier — anders dan voor wat betreft de 5e echelons eenheden — bepaald *geen* *conditio sine qua non*; de normale „technische” lijnen (in dit geval dus van de inspecteurs naar de speciale stafsecties in de staven van de TB's, v.v.) garanderen de nodige relatie.

Zonder meer kan dus worden gezegd, dat het mogelijk was de 3/4e echelons eenheden onder (volledig) bevel van de TB's te stellen. Dat het ook *wenselijk* was hiertoe over te gaan, behoeft geen betoog. Het streven was immers gericht op een oplossing, die de in oorlogstijd beoogde decentralisatie in de bevelvoering, reeds in vredetijd zoveel mogelijk zou benaderen.

Intussen is het wél noodzakelijk met een enkel woord in te gaan op de vraag waarom de KMG/MI's de bevoegdheid hebben algemene, bindende logistieke directieven aan de TB's te geven. Het antwoord kan kort zijn. De logistieke verzorging in de nationale sector beperkt zich niet tot de territoriale eenheden, doch strekt zich ook uit tot eenheden, die niet onder bevel van de TB zijn gesteld (territoriale luchtdoelartillerie, mobiele colonnes, „overflow” van de „assigned” eenheden). De mogelijkheid om de 3/4e echelons eenheden voor laatstbedoelde verzorgende taken in te schakelen, moest blijven bestaan. De KMG/MI's, die inzicht hebben in de totale verzorgingsbehoefte én in het totale verzorgingspotentieel, moeten dus voldoende „grip” op de 3/4e echelons eenheden hebben. Die „grip” kunnen zij realiseren door gebruik te maken van hun bevoegdheid tot het geven van algemene, bindende logistieke richtlijnen aan de TB's.

Samenvattend kan dus worden gezegd, dat de bevelsstructuur, die is vastgesteld ten aanzien van de 3/4e echelons eenheden, resulteert in waarborgen, dat de TB's zo goed mogelijk op hun eventuele logistieke oorlogstaken worden voorbereid: reeds in vredetijd worden zij geconfronteerd met soortgelijke problemen, als waarmee zij in oorlogstijd te maken zullen krijgen. Aan de andere kant behouden de KMG/MI's een zodanige „grip” op het totale verzorgingspotentieel, dat daarmee een maximaal rendement kan worden verkregen.

Tot nu toe bleef de positie van de NTB geheel buiten beschouwing. De vraag doet zich voor of en zo ja in hoeverre, deze autoriteit nog is betrokken in het logistieke „spel”, dat zich voornamelijk zal afspelen rechtstreeks tussen de KMG/MI's en de TB's.

Formeel is er in de verantwoordelijkheid van de NTB voor de nationale sector weinig veranderd; materieel ligt de kaart natuurlijk iets anders. Immers, de NTB is uit hoofde van zijn verant-

woordelijkheid geïnteresseerd in wat er bij de TB's gebeurt en dus ook in de consequenties van de logistieke verhouding tussen de KMG/MI's en de TB's.

De logistieke rayonindeling heeft geleid tot een vérgaande delegatie van bevoegdheden aan de TB's voor wat betreft de logistieke verzorging; deze delegatie gaat uit van de KMG/MI's, die volstaan met het geven van *algemene*, bindende logistieke richtlijnen. Aan de andere kant is er de delegatie van de NTB naar de TB's, zowel in het operationele als in het logistieke vlak (voor zover de NTB verzorgende taken in de nationale sector heeft). De TB is in de nieuwe structuur inderdaad in staat de logistieke ondersteuning van de strijdkrachten „enige tijd zelfstandig en onafhankelijk” voort te zetten. Zolang de noodzaak van zelfstandig optreden van de TB's zich niet doet gevoelen kunnen (en zullen) de KMG (op *logistiek* gebied) en de NTB (met name op *operationeel* gebied) de nodig geachte leiding geven. Om beider leiding zo goed mogelijk tot zijn recht te doen komen, zal er — daar er immers allerlei raakvlakken zijn — ongetwijfeld overleg tussen de NTB en de KMG zijn. Dit overleg zal in tijd van vrede — naar gelang van de omstandigheden — intensief kunnen en wellicht *moeten* zijn. Het zal weer zijn weerslag hebben op de leiding, die van beide autoriteiten naar de TB's uitgaat. Hier ligt dus het antwoord op de vraag met betrekking tot de mate waarin de NTB deel heeft aan het logistieke „spel” tussen de KMG/MI's en de TB's.

Melding moet nog worden gemaakt van het feit, dat — waar daaraan behoefte bestond — onder bevel van de TB's staf en stafdetachementen van de technische dienst werden gevormd. Deze fungeren als overkoepeling — voor zover nodig of gewenst — van (de) 3/4e echelons en de 5e echelons eenheden onder volledig, respectievelijk administratief bevel van de TB. De „territoriale” intendance eenheden bleven bestaan; zij kregen er een soortgelijke overkoepelende taak bij. De behoefte aan bedoelde overkoepelende organen (tussenschakels) deed zich uiteraard gevoelen in die gevallen, waar de „span of control” (te) groot was. (Om het overzicht eenvoudig te houden is een en ander niet in afb. 1 tot uitdrukking gebracht).

Slotbeschouwing

Het fascinerende — soms ook irriterende — van het militaire bedrijf is, dat er in het organisatorische vlak nimmer rust is. Nu zal zich dit — zo men wil — „euvel” in alle grotere organisaties wel voordoen. Als ik echter stel, dat de „beweging” in de militaire organisatie *bijzonder* groot is, dan constateer ik een feit, dat weinigen zullen loochenen. De factoren, die hebben geleid en bij voortduring leiden tot deze „beweging”, kunnen

hier onbesproken blijven; zij zijn genoegzaam bekend.

Toch is het misschien goed er nog eens de nadruk op te leggen, dat de doorvoering van de logistieke rayonindeling niet slechts wenselijk, doch ook noodzakelijk was. Reeds in de aanvang merkte ik op, dat men er met decentralisatie van de logistieke middelen alléén niet was; het vraagstuk van een gedecentraliseerde bevelvoering moest óók worden geregeld, opdat de verzorging *onder alle omstandigheden* (zo goed mogelijk) *zou zijn verzekerd*.

Wij hebben gezien, dat thans een zodanige binding van de hogere echelons logistieke eenheden (de oud-basiseenheden) met de TB's is tot stand gebracht, dat zo gunstig mogelijke voorwaarden zijn geschapen om deze bevelhebbers in staat te stellen in tijd van oorlog zo nodig — bv. bij het uitvallen van verbindingen — „de logistieke ondersteuning van de strijdkrachten enige tijd zelfstandig en onafhankelijk voort te zetten”. Op het bereiken van dit doel was en is de logistieke rayonindeling gericht en daarin vinden de reorganisaties hun rechtvaardiging.

Het behoeft nauwelijks betoog, dat het nodige werk moest worden verzet om de nieuwe structuur te verwezenlijken: organisaties, instructies, bevelen, vaste orders, moesten worden aangepast of vernieuwd; overplaatsingen moesten worden gerealiseerd, enz. Maar het gestelde doel werd bereikt.

Hiermee is natuurlijk niet gezegd, dat er zich geen moeilijkheden zullen voordoen bij de toepassing van het nieuwe systeem. Zoals na elke reorganisatie het geval is, zal er enige „aanlooptijd” nodig zijn, vooraleer de machine goed loopt. Dergelijke moeilijkheden zullen echter kunnen en moeten worden opgelost in onderling overleg tussen degenen, die in het systeem werken. Dat hieruit kleinere organisatorische wijzigingen kunnen voortvloeien, ligt voor de hand. Het is echter buiten twijfel, dat de thans gerealiseerde logistieke rayonindeling als systeem gehandhaafd zal blijven.

Verschillende aspecten van de logistieke rayonindeling werden in deze beschouwing niet of onvoldoende belicht. De „insider” moge echter bedenken, dat dit artikel niet voor hem, doch voor de „outsider” werd geschreven; het ging erom deze laatste een algemeen en schetsmatig beeld van de nieuwe structuur te geven. Indien dit doel mocht zijn bereikt, dan is dat in belangrijke mate te danken aan enkele collega's, die zo bereidwillig waren suggesties met betrekking tot de inhoud te doen. Wellicht zijn er onder hen, die in het vorenstaande aanknopingspunten vinden om te gelegener tijd wat dieper op het onderwerp in te gaan.

Enkele raakvlakken tussen geestelijke verzorging en moreelszorg (slot)

door ds. C. M. GRAAFSTAL, Legerkorpslegerpredikant

In het voorgaande artikel¹ heb ik uitgesproken, dat het de primaire taak van de geestelijke verzorging is om de militair godsdienstig te verzorgen en pastoraal te begeleiden. Het aankweken van militaire kwaliteiten is geen *doel* van de geestelijke verzorging. Wel zullen eigenschappen als plichtsbef, trouw, kameraadschap, standvastigheid voortvloeien uit een bewuste christelijke levensbeschouwing.

Voorts heb ik gesteld, dat het keuzekarakter van de huidige wereldcontroverse en de noodzaak om in ideëel opzicht positie te kiezen de geestelijke verzorging dwingt tot pastorale *voorlichting* en — met name vooral in haar Vormingscentra — tot cultuurdefensieel *vorming*.

Thans wil ik overgaan tot de opsomming van een aantal mogelijkheden voor de geestelijke verzorging, die reeds geheel of gedeeltelijk zijn gerealiseerd, om werkzaam te zijn in haar directe roeping en zonder aan deze tekort te doen tevens in de raakvlakken van de moreelszorg:

- a. het werk van de legergeestelijken in de onderdelen;
- b. het werk van de vormingscentra;
- c. het werk van de Tehuizen;
- d. de „Kernbeweging” en de G-3 actie.

Het werk van de legergeestelijken in de onderdelen

Het eerste en meest permanente werk wordt verricht door de Geestelijke Verzorgers in de onderdelen.

Hun *eigenlijke* arbeid en hun voortdurende presentie is weliswaar niet primair bedoeld als militaire moreelsbijdrage, maar betekent deze in de praktijk wel.

Het opvoeren van de *Geestelijke Weerbaarheid* tegen de moreel-geestelijke agressie en druk dient de Geestelijke Verzorgers te zien als behorende tot zijn *primaire taak*, indien hij deze weerbaarheid grondt op godsdienstige grondslag.

Over „*Geestelijke Weerbaarheid*” schreef ik zes artikelen in „*Ons Leger*”, verschenen in de nummers sept. '57 t/m febr. '58. Hierop zal ik in het bestek van dit artikel derhalve niet nader ingaan.

Eens per twee weken behandelen de legerpre-

dikanten een voor het gehele land vastgesteld onderwerp uit een Bijbelse cyclus met actuele strekking. Eveneens eens per twee weken heeft de legerpredikant de gelegenheid een „vrij” onderwerp te behandelen. Deze vrije onderwerpen worden doorgaans zodanig gekozen, dat zij religieus-ethisch het gedragspatroon van de militair of de actuele leefsituatie betreffen en daarmee het moreelsvlak raken.

Naast de behartiging van zijn eigenlijke arbeid kan de Geestelijke Verzorgers voorts de officier, die belast is met de interne voorlichting, bijstaan in de behandeling van bepaalde onderwerpen uit de serie voorlichtingsbulletins, uitgegeven door de CGS. Voorkeur verdienen dan die onderwerpen, waarin de levensbeschouwing sterk meesprekt, zoals: vrijheid, gezag, communisme enz.

Het verdient aanbeveling deze behandeling binnen het onderdeel te synchroniseren. De officier, belast met de interne voorlichting, kan de algemene lijn en de militair-politieke aspecten bespreken. Aansluitend daarop kunnen de legergeestelijken doorstoten naar de levensbeschouwelijke achtergronden.

Bij de r.k. Geestelijke Verzorging overweegt men de uitgave van een „schaduw”-serie op de voorlichtingsbulletins van de CGS, waarin dit zou geschieden.

Het is derhalve belangrijk, dat de wekelijkse lessen-gvzg zoveel mogelijk tot hun recht komen en dat ook zoveel mogelijk militairen op deze uren present zijn. Als uren-gvzg om militaire redenen uitvallen, dienen deze zo mogelijk op een ander tijdstip te worden ingehaald. Om de commandanten te informeren over het aantal gehouden en het aantal uitgevallen lessen-gvzg, alsmede over het gemiddelde opkomstpercentage, worden door de Protestants Geestelijke Verzorging bij de parate troepen maandelijks onderdeelstatistieklijsten aan de commandanten verzonden. Voor een goed functioneren van de geestelijke verzorging is eveneens noodzakelijk, dat de Geestelijke Verzorgers het leven van het onderdeel deelt. Helaas is de personeelsbezetting in vredestand zodanig, dat vaak twee Bataljons één legerpredikant hebben (bijvoorbeeld het 16e en 17e Infbat te Oirschot), dat soms een school moet worden gecombineerd met een aantal parate onderdelen (zoals de SROI te Ermelo met 41 Gnkbataillon, 102 Intbataillon en 103

¹ *De Militaire Spectator* 130(1961)(11)407.

Intbat) of dat zelfs onderdelen in uiteenliggende plaatsen moeten worden verzorgd door één legerpredikant (zoals geldt voor de legerpredikant van 44 Infbat te Zuidlaren die tevens 928 Afdlta en het Navigatiestation G te Appingedam verzorgt). In dergelijke situaties is het niet mogelijk, dat de legergeestelijke geheel het leven van het onderdeel deelt.

Een ander bezwaar tegen grote uitbreiding van de werkzaamheden van de geestelijke verzorging op het terrein van voorlichting en vorming bij de onderdelen is de *beperkte* organisatie en accommodatie. De legerpredikant beschikt niet over een apparaat. Hij heeft een schrijver-chauffeur, die door omstandigheden soms in het geheel niet aanwezig is, soms slechts zeer gedeeltelijk ter beschikking staat, maar in andere gevallen ook ruimschoots door de commandant in de gelegenheid wordt gesteld zijn arbeid voor de legergeestelijke te verrichten. Zulks hangt veel af van het persoonlijk inzicht van de commandant over de waarde of noodzaak van de geestelijke verzorging. (Het is overigens vanzelfsprekend, dat deze schrijver wel zijn gevechtvaardigheid onderhoudt en de voorgeschreven onderhoudsdiensten verricht).

Een onmiskenbare moreelsbijdrage is het regelde, persoonlijke en vertrouwelijke contact van de Geestelijke Verzorger met de Commandant, waardoor hij in staat is zorg te besteden aan mannen met persoonlijke moeilijkheden, aan een groep, waar de sfeer niet deugt, aan een verantwoord ontspanningsprogramma, dit laatste in overleg met de WZZ, aan *actieve* vrijetijdsbesteding. Zo wordt bij 41 Vdbat als vrijetijdsproject een elektronisch orgel gebouwd.

Het werk van de vormingscentra

Deze tak van arbeid van de geestelijke verzorging heb ik in het vorige artikel reeds breder gememoreerd. Hier zij nog slechts vermeld, dat de centra door de steun van het particuliere bedrijfsleven, van het Ministerie van Defensie en van militaire autoriteiten over een uitgebreider apparaat beschikken.

Tot dusverre *begeleidt* de legerpredikant de groep zijner mannen, die ter vormingsconferentie gaat. Dit is de meest gewenste vorm. Hij kan, terug in het onderdeel, de gegeven vormingslijn voortzetten. Het is echter de vraag, of wij dit in de toekomst in alle situaties zo zullen kunnen blijven doen. Ik kan mij bijvoorbeeld voorstellen, dat de legerpredikant van een in Duitsland gelegerd onderdeel, waar de „stress” van de huidige situatie sterk wordt beleefd, dit onderdeel juist op dat moment ongaarne verlaat met een naar verhouding kleine groep, die naar een vormingsconferentie gaat. Hij zal deze groep dan moeten toevertrouwen aan een collega-conferentieleider in Nederland.

Het verdient daarom aanbeveling te onderzoeken, of het mogelijk is om behalve conferenties in Nederland (zoals te Goor) ook in West-Duitsland vormingsconferenties te organiseren, bv. in daartoe gehuurde kerkelijke „Jugendheime”. In Duitsland kunnen wij echter niet uit onze gebruikelijke sprekerslijst putten. Daar zou dan meer dan voorheen een beroep moeten worden gedaan op officieren, eveneens te velde, die in staat zijn op kameraadschappelijke wijze levenswaarden aan de jongeren over te dragen (exponent van leiderschap!). Sedert het SCML zijn werkzaamheden heeft aangevangen, hebben reeds velen een vorming in dit opzicht gehad.

Het werk van de Tehuizen

Deze arbeid wil ik volledigheidshalve noemen zonder in finesses te treden. De positieve invloed van de Tehuizen, ook inzake het moreel, is immers algemeen bekend. Het werk wordt door de steun van de overheid, de kerken en particulieren mogelijk gemaakt. Met name de Bond „Pro Rege”, die de Protestantse Tehuizen beheert, wordt gesteund door tienduizenden begunstigers. Dit betekent een stuk gezonde volkskracht achter de strijdkrachten.

De Kernbeweging en de G-3 actie

Niet alleen om de beperkte organisatie van de geestelijke verzorging bij de onderdelen, maar bovenal om principiële redenen, dienen de taken van de geestelijke verzorging niet uitsluitend op de schouders van de legergeestelijken te rusten. Elke christen heeft een taak in zijn omgeving.

De G-3 actie van r.k. zijde is welbekend. De bijdrage van de leek in de Goede-Geest-Gemeenschap is een sterke moreelsvormende factor. Het blad „G-3” bevat uitstekende, in het leven van de jongeman actuele artikelen.

Van protestantse zijde zijn er de zogenoemde „kerngroepen”, bij de parate troepen geaccentueerd als „Kernbeweging”.

De Kernbeweging ontstond bij de 4e Divisie. Deze Kernbeweging is een bundeling van christenmilitairen (soms sluiten zich om de doelstelling ook andersdenkenden aan), die in dienst een ercode trachten na te leven en *positief* tegenover hun plichtsvervulling willen staan. De ercode, door dienstplichtigen op een werkconferentie zelf gesteld, is ontleend aan een Bijbeltekst: „Ik stel er een eer in hetzij thuis hetzij in den vreemde Hem welgevallig te zijn”. Nader is het doel omschreven als het zoeken van een persoonlijke gemeenschap met Christus en het zoeken van solidariteit met allen, die in de militaire samenleving op hun weg worden geplaatst.

Aan het thans actuele werkthema van de kernbeweging, *de versterking van de geestelijke weerbaarheid* in de troep, werd op 16 mei van dit jaar

Organisch opgenomen in het bivak-leven: een kerkdienst tijdens de oefening HOLD FAST

te Wezep een Instructiedag gewijd, die werd geopend door Generaal-Majoor F. van der Veen, Commandant van de 4e Divisie. Op deze Instructiedag waren omstreeks 500 KB-leden uit de verschillende onderdelen aanwezig.

De Kernbeweging is primair religieus en niet moreelvormend gericht. Desalniettemin betekent haar aanwezigheid een positief tegenwicht tegenover simpele lamlendigheid én tegenover geraffineerde ondergrondse „cellen“-activiteit.

De Kernbeweging geeft uit eigen zeer bescheiden middelen een bescheiden contactblad uit, „Reflex“ geheten. Het is voorts de bedoeling, dat elk KB-lid een zakboekje met erecode en doelstelling ontvangt, dat hem te allen tijde zijn KB-lidmaatschap in herinnering brengt. Er wordt geen contributie geheven. De Kernbeweging is „open“. Het is geen vereniging.

Enkele suggesties

Vervolgens moge ik enkele — zeker voor aanvulling vatbare — suggesties doen, die zonder grote bezwaren of kosten zijn te realiseren, inzake:

- markering van de zondag, met name te velde;
- luidsprekerwagens bij oefeningen te velde;
- tehuizen te velde;
- zorg voor de relatie militair-familie.

Markering van de zondag, met name te velde

De zondag is christelijke feestdag: Dag des Heren. Dat blijft hij voor zeer velen, ook in de krijgsmacht. Daarnaast is hij een wekelijks weerkerende herinnering aan de grondslag van onze Europese beschaving en cultuur, het christendom. Ook al wordt de zondag door grote groepen in ons volk niet meer beleefd als Dag des Heren, dan werkt deze dag toch in de massa nog als *symbool* van onze westerse denk- en leefwijze. In deze zin heeft de zondag behalve zijn religieuze ook moreelvormende waarde.

De massapsychologische betekenis van symbolen kan men bespeuren met name in het misbruik, dat nazisme en communisme ervan maakten. Deze ideologieën kozen hun symbolen niet slechts visueel (swastika; sikkel en hamer) maar ook in de tijd („Dag van de machtsovername“ in het Nationaal-Socialisme; de „17e oktober“ in de Sovjetrussische revolutie). Veelzeggend is het, dat het Sovjetcommunisme heeft getracht om niet alleen het Kruis, maar ook de zondag uit te bannen.

Achteloosheid heeft in het westen de zondag meer in gevaar gebracht dan een opzettelijk uitbanningsproces ooit heeft gekund.

Als ik pleit voor een duidelijke markering van de zondag in de strijdkrachten doe ik dit allereerst om deze dag als christelijke feestdag. Daarnaast zie ik echter als *secundair* verschijnsel de moreelvormende waarde.

Dit laatste betekent voor de Commandant een reden te meer om, geruggesteund door het Reglement betr. de Inw. Dienst, te waken voor de viering van de zondag. Dat de zondag als exponent van de allergrootste der westerse waarden in dienst realiter wordt gemarkeerd en beleefd, betekent voor de troep meer dan een serie *toespraken* over westerse waarden.

Bij de troep te velde kan de zondag op drieërlei wijze worden gemarkeerd:

- door het achterwege laten van niet-noodzakelijke diensten;
- door een kleine, speciaal voor de zondag bestemde vlaggeparade in het bivak te houden volgens een vast te leggen ceremoniële regel; sober van aard maar toch zodanig dat het speciale karakter van de dag in enkele woorden wordt aangewezen en ervaren;
- door — zo mogelijk in aansluiting op dit sobere ceremonieel — *in het bivak* de kerkdiensten te houden.

Het is voor de geestelijke verzorger verleidelijk om tijdens oefeningen te velde op zondag gebruik te maken van kerkgebouwen in de buurt van het bivak, al dan niet gezamenlijk met de plaatselijke gemeente. Zo'n ontmoeting heeft ongetwijfeld waarde, niet alleen inzake de interkerkelijke saamhorigheid, maar ook inzake de verhouding volk-krijgsmacht. Dit is reeds gebleken op verscheidene Bataljonsbivakoefeningen in Nederland en bij de cavalerie-oefeningen in West-Duitsland. *Maar de kerkdienst vormt dan geen organisch onderdeel van het bivakleven.*

De groep, die aan de kerkdienst deelneemt, zondert zich af in een weinig indruk makende segregatie.

Al is het bijwonen van de bivak-kerkdienst facultatief en ook wanneer velen zouden zijn verhinderd, dan toch is er in de groep de bewustheid, dat deze dienst zich in haar midden voltrekt. Wat een in het kampeven geïncorporeerde kerkdienst betekent, heeft men in La Courtine kunnen zien. De ervaring heeft geleerd, dat bivakdiensten veel beter worden bezocht dan elders gehouden diensten.

De waardevolle ontmoeting met een plaatselijke gemeente kan de Legergeestelijke in vele gevallen met hen, die zulks wensen bij te wonen, in de avond arrangeren.

Het is voorts wenselijk, dat wegens de spreiding van de bivaks te velde en wegens de geringe omvang van het apparaat van de geestelijke verzorging in elk bivak een kerkelijk-meelevend officier of onderofficier als „bivakoudste” namens de geestelijke verzorging optreedt en onder meer zorg draagt voor de voorbereiding van en deelneming aan de kerkdiensten en — indien de bivakcommandant zulks aan hem wenst over te dragen — voor de door mij voorgestelde zondagse ceremoniële dagopening.

Overigens moge ik van allen, die leiding geven, niet slechts medewerking maar bovenal moreelsterkend voorbeeld vragen inzake de markering van de zondag.

Luidsprekerwagens bij oefeningen te velde

Indien de legerleiding uit moreelstieke overwegingen zou overgaan tot het in gebruik stellen van luidsprekerwagens tijdens oefeningen te velde, zou de geestelijke verzorging aan de samenstelling van het programma medewerking kunnen verlenen.

Lang niet alles zal uit veiligheidsoverwegingen kunnen worden gezegd. Maar een zekere *informatie* over de bedoeling van de oefening dient het moreel en verhoogt de inzetbereidheid tijdens de oefening.

Eens per dag zou een geluidsbandje van 10 à 15 minuten kunnen worden samengesteld, waarin de commandant enkele inlichtingen geeft, de

voornaamste berichten uit het nieuws worden opgenomen, al dan niet met commentaar, een Legergeestelijke een opwekkend woord „op de man af” spreekt en ter afwisseling muziek ten gehore wordt gebracht. Evenals de Cadi-wagen de onderdelen langs rijdt, zou deze geluidswagen dit kunnen doen.

Ik veronderstel, dat de Verbindingsbataljons zonder grote kosten in staat zijn elk een wagen in te richten met bandrecorder en geluidsversterker. Door een dergelijke wagen kan de Commandant dagelijks zijn meest afgelegene posten met een persoonlijk woord bereiken; voorts heeft hij de zekerheid, dat overal slechts datgene wordt gezegd, wat hij onder controle heeft, nl. wat hij zelf op de geluidsband heeft gezet of heeft laten zetten.

Tehuizen te velde

Niet slechts in de vredesgarnizoenen, maar ook te velde gaat van Militaire Tehuizen een bewarende goede invloed uit. Ik moge wijzen op het zegenrijke werk van de tijdelijke Protestantse Militaire Tehuizen in La Courtine, telkenjare door de troepen bijzonder druk bezocht. Met de in voorgaande jaren verkregen toestemming en steun hopen wij ook in de toekomst dit soort werk te kunnen voortzetten.

Daarnaast zou bij langduriger oefeningen te velde, die *niet* uitgaan van een vast kamp, een *mobiel* Militair Tehuis de aangewezen vorm zijn. Ik denk aan een als koffiekeuken ingerichte VW-combi met daaraan verbonden een gemakkelijk op te zetten tent, zoals men wel bij caravans ziet.

Een dergelijke combi, uitgerust met versterker, zou voor de Legergeestelijken tevens als *mobiel* spreekgestoelte, kantoor, spreekkamer, dagsluitingslokaal kunnen dienen. Per brigade zou bij voorbeeld één der jeeps van de Geestelijke Verzorging kunnen worden vervangen door een dergelijk uitgeruste combi.

De kosten van een combi zijn aanzienlijk lager dan die van een jeep. Voor vervoer in ongebaand terrein blijft dan de andere jeep van de gvzg beschikbaar.

Indien dit project zou worden gecombineerd met het in het voorgaande punt genoemde zou de vervoersuitrusting van de Geestelijke Verzorging niet dienen te worden gewijzigd.

Zorg voor de relatie militair-familie

Tenslotte heeft de Geestelijke Verzorging behalve de personeelssectie en de Soc. Dienst een taak in de relatie militair te velde - familie thuis. Dit is vanzelfsprekend, indien het ongevallen of ernstige ziekte betreft. Indien *de man* iets overkomt, wordt de geestelijke verzorging voor de berichtgeving aan en het opvangen van de familie, ook bij langduriger nazorg, geregeld ingeschakeld.

Maar in de omgekeerde situatie, nl. indien er van thuis slechte berichten voor de man zijn, geschiedt dit nog lang niet altijd. In deze gevallen is consequenter inschakeling van de Geestelijke Verzorging gewenst.

Door haar contacten met de burgergeestelijken thuis kan de Geestelijke Verzorging te velde bemiddelend optreden bij onenigheid van de militair met zijn familie, bij langdurig uitblijven van bericht, enz.

De Geestelijke Verzorging heeft buiten haar eigenlijke opdracht, de prediking, op de grote kerkelijke feestdagen ook een taak in de relatie militair-familie. Ik denk aan de situatie van onderdelen, die feestdagen als kerstmis en jaarwisseling te velde in de vreemde vieren. De gvzg kan contact opnemen met de plaatselijke kerken aldaar om met behulp van deze gemeenschappen iets te vergoeden van het gemis van de huiselijke band. Zij kan nog verder gaan en trachten om met behulp van deze kerken een aantal vertrouwde gastadressen te verkrijgen, voor het geval de militaire autoriteiten de gelegenheid bieden aan echtgenoten, mogelijk ook aan ver-

loofden, om tijdens de feestdagen over te komen. Deze verrijking van de Kerstviering is niet nieuw, maar in Nederland reeds vele jaren in gebruik, bijvoorbeeld te Harderwijk.

Besluit

Ik heb in mijn artikelen geen volledige beschrijving gegeven van het werk van de Geestelijke Verzorging, maar alleen die werkzaamheden en mogelijkheden gememoreerd, die raakvlakken hebben met de moreelszorg.

Daarbij ben ik niet uitgegaan van een definitie voor moreel als: „de wil om te strijden”, maar mij stond de definitie van Lentaigne voor ogen: „Moreel is de *geesteshouding* van groepen of individuen ten opzichte van hun *taak* op een bepaald ogenblik of in een bepaalde situatie”.

Dit is niet alleen de situatie van het slagveld, maar ook die van een nationale ramp, een aardappelrooicampagne, of eenvoudig de militaire samenleving in de kazerne of het contact met de burgerij.

Nieuwe uitgave

OPKOMST EN ONDERGANG VAN HET DERDE

RIJK, door W. L. Shirer, vert. door J. F. Kliphuis, 2 dln, 1328 blz. Uitg.: H. J. W. Becht's Uitgeversmaatschappij N.V., Amsterdam, 1961. Prijs per deel: f 24,75.

Dit wel zeer goed gedocumenteerde werk is in feite te onderscheiden in de geschiedenis van de Nationaal Socialistische Partij Duitsland en — daar doorheen de Tweede Wereldoorlog voor zover het dat land aangaat. Wie ten aanzien van het laatste een strategische studie verwacht, komt evenwel bedrogen uit. Politiek en de strijd om de hegemonie in de partij vormen de hoofdschotel van dit uitzonderlijk vlot geschreven verhaal, dat — ook in militair opzicht — zeer goed is vertaald.

William L. Shirer is een journalist, en dat proeft men door zijn gehele werk heen. Soms gaat hij zodanig diep op „sensationele” details in, dat men zich afvraagt of de objectiviteit niet *net* een beetje te veel gaat lijden onder de zucht de lezer te interesseren. Aan de andere kant staat wel vast, dat hij toegang heeft gehad tot gegevens, die velen ontzegd zijn gebleven. Het ware dan ook onjuist hem ten aanzien van de grote lijnen subjectiviteit te verwijten en daar gaat het, ons militairen, tenslotte in dit geval om.

Al lezende treft de overeenkomst van de opgang van het Derde Rijk en de wijze waarop zich thans een nieuw gevaar — het internationale communisme — voor de wereld aftekent. Frappant is de gelijkenis tussen de „zuiveringen” die onder beide stelsels plaatsvonden. De manier van aanpassen moge in de USSR iets anders zijn geweest (en nog zijn) dan in het Duitsland van Hitler, de resultaten kwamen merkbaar overeen. In beide gevallen werden de oude „strijdmakkers” zonder veel schroom afgeslacht!

Een andere overeenkomst vindt men in de manier

waarop het ene stelsel *trachtte* zijn machtsgebied met alle mogelijke middelen te vergroten en die, waarop het andere (het communistische) *thans* bezig is dat te doen. Al lezende vraagt men zich tenslotte alléén nog af *waar het „Polen” van Chroesjtsjov zal liggen!*

Shirer is nogal duidelijk, waar hij de mentaliteit van het Duitse officierskorps van toen aan de kaak stelt. Zelfs een groot deel van hen, die als gevolg van de aanslag op Hilter op 20 juli 1944 op het schavot het leven liet komt er slecht af. Van de overlevenden roemt hij feitelijk alleen Speidel, wiens kwaliteiten en instelling terecht hoog worden geroemd.

De bewering, dat het Duitse volk niets van de concentratiekampgewoonten zou hebben geweten, verwijst hij naar het rijk der fabelen.

Opmerkelijk is ook zijn uitlating, dat velen die als oorlogsmisdadiger moeten worden beschouwd wel erg gemakkelijk gratie hebben gekregen.

Interessant vooral zijn de passages, waarin hij de onderhandelingen beschrijft, die voorafgingen aan het bekende niet-aanvals-pact tussen Duitsland en Rusland, vlak voor de inval in Polen. De personen van Stalin en vooral Molotov worden hierin meesterlijk geschilderd, zonder dat de schrijver zich laat verleiden ook maar éénmaal uit de toon te vallen.

Men leest in dit boek veel details over bekende zaken, waarvan men tevoren niet zal hebben gehoord. Verschillende malen komen ook landgenoten ter sprake, zoals de vroegere Militair Attaché, Majoor Sas, de Luitenant van de Inlichtingendienst Klop en de Nederlandse krijgsgevangenen, die in Mauthausen door de SS zijn vermoord. Wij zijn van mening, dat het niet alleen interessant, maar ook goed is van de inhoud van dit werk kennis te nemen. . . en dan vooral een gedachtenlijn te trekken tussen het toenmaals en een mogelijke toekomst.

v. H.

AMX-voertuigen voor de Koninklijke Landmacht

door ir. F. Th. SEGERS, Kolonel van de Technische Staf

In vroegere publikaties in De Militaire Spectator werden verschillende artikelen gewijd aan de wapenontwikkeling in diverse landen, o.m. in Frankrijk.

Nu de beslissing is gevallen dat AMX-voertuigen een belangrijk deel gaan uitmaken van de door te voeren mechanisatie en motorisatie van de Koninklijke Landmacht, is het nuttig de eerste kennismaking met dit materieel voort te zetten.

Als project-officier AMX van de Inspectie van de Technische Dienst heb ik mij als doel gesteld in dit artikel een overzicht te geven van:

- het ontstaan en de ontwikkeling van de zg. „AMX-familie”;
- de problemen rond de invoering van dit materieel bij de Koninklijke Landmacht en;
- de wijze waarop deze problemen zijn en nog zullen worden opgelost.

Ontstaan van de AMX-familie

Wat zegt ons de afkorting AMX? Is dit een afkorting voor een bepaald merk of project? Om hierachter te komen is het noodzakelijk even terug te grijpen naar de periode tussen de beide wereldoorlogen. In deze periode was de ontwikkeling van militair materieel bijna geheel in handen van de civiele industrie. Namen als *Renault*, *Creusot* (*Schneider*) en *St. Chamont* spreken welhaast voor zich zelf. Ook in andere landen o.m. in Engeland en Duitsland was dit het geval.

Het valt echter buiten het bestek van dit artikel hierop verder in te gaan en volstaan moge worden met de verwijzing naar twee bekende werken op dit gebied nl. „*Theory of Land Locomotion*”, door M. G. Becker en „*Armour*”, door R. M. Ogorkiewicz.

Na de tweede wereldoorlog kwam in Frankrijk een radicale wijziging tot stand. De ontwikkeling van oorlogsmaterieel werd door het leger zelf ter hand genomen en de productie en verkoop van wapens en munitie werden een staatsmonopolie.

Hiertoe werd een organisatie opgebouwd rechtstreeks onder het Ministère des Armées „Terre” nl. de „*Direction des Etudes et Fabrication d'Armement*” of kortweg genoemd de DEFA.

De DEFA is onderverdeeld in een aantal afdelingen die elk hun eigen specialiteit hebben, bv. tanks, bewapening enz.

De zware wapenproductie, een staatsmonopolie, wordt volledig uitgevoerd door de DEFA in het Atelier de Construction te Bourges.

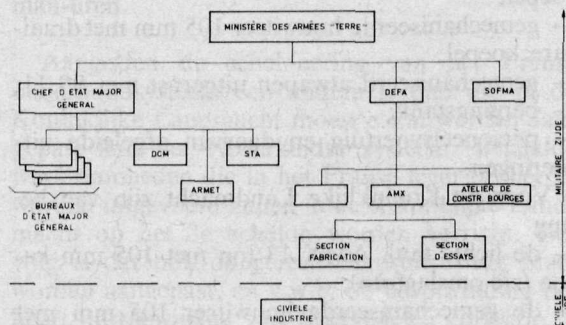
De afdeling tanks werd bij de oprichting ondergebracht in Parijs in een Atelier de Construction d'Issy-les-Moulineaux of wel afgekort AMX. Zo ontstond uit de ontwikkelingsafdeling van de DEFA de afkorting AMX.

Later werd deze afdeling uitgebreid en verplaatst naar Satory met behoud van deze naam AMX beschikt thans over uitgebreide werkplaatsen, waar prototypen en zelfs pré-series kunnen worden gebouwd. Voor de beproeving van materieel heeft het nog de beschikking over een „Section d'Essays”.

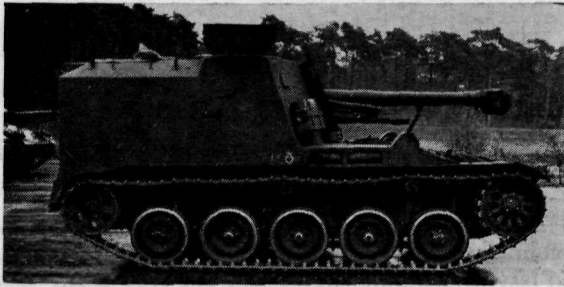
De serieproductie echter vindt plaats bij de civiele industrie onder toezicht van de DEFA, onder meer bij de Société de Forges et Ateliers du Creusot (SFAC) en bij de Forges et Chantiers de la Méditerranée (FCM).

De combinatie van ontwikkeling en zware wapenproductie bij de DEFA enerzijds en de serieproductie bij de civiele industrie anderzijds hebben ertoe geleid, dat ten behoeve van de verkoop van dit materieel aan het buitenland, een verkooporganisatie werd opgericht genaamd de „Société Française de Matériels d'Armement” (SOFMA).

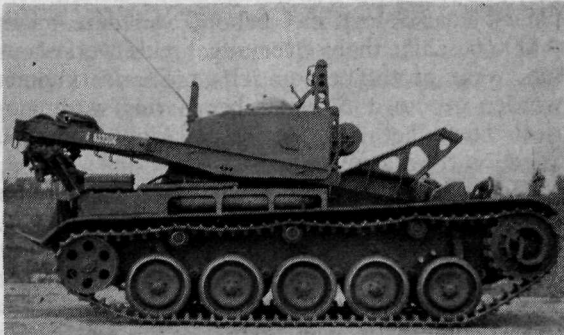
Het behoeft geen nader betoog dat bij de ontwikkeling en productie van nieuw materieel er een nauwe samenwerking moet bestaan met de militaire zijde i.c. staf- en gebruikerszijde. Een voortdurend overleg vindt dan ook plaats met de bureaus van de Chef d'Etat major Général, de „Section Technique de l'Armée” (STA), die ook de keuringen voor het Franse Leger uitvoert, de Direction Central de Matériels (DCM), en met het bureau Armement Etude (ARMET) dat de produktiemogelijkheden bij de civiele industrie onderzoekt. Voor een globaal overzicht van de organisatie wordt verwezen naar afb. 1.

Afb. 1 Globaal overzicht van de organisatie

Afb. 2 Gemechaniseerde houwitser 105 mm met vaste koepel

Afb. 3 Bergingstank

Ontwikkeling AMX-familie

Nadat door het Ministère des Armées „Terre” in 1946 de opdracht was verstrekt voor de ontwikkeling van een lichte tank, deed in 1948 het eerste lid van de familie zijn intrede. Een pré-serie kwam in 1951 gereed voor beproeving door het Franse Leger. Aanvankelijk was bij de ontwikkeling nog een civiele industrie ingeschakeld, die echter na 1951 de ontwikkeling van pantserauto's ter hand nam.

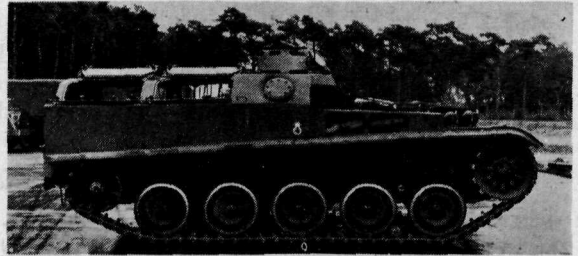
In de periode 1951-1955 werden plannen voor uitbreiding van de familie opgesteld met gebruikmaking van hetzelfde onderstel, dezelfde motor, versnellingsbak, koppeling en rupsbanden.

Einde 1959 presenteerde de DEFA de volgende typen:

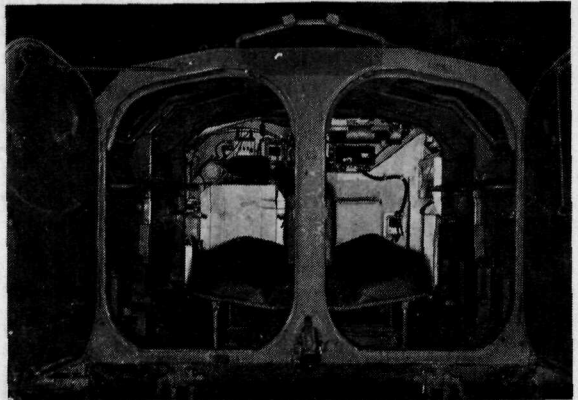
- lichte tank AMX 13 ton met kanon 75 mm;
- lichte tank AMX 13 ton met kanon 105 mm;
- gemechaniseerde houwitser 105 mm met vaste koepel;
- gemechaniseerde houwitser 105 mm met draai-bare koepel;
- gemechaniseerd atwapen uitgerust met SS 11;
- bergingstank;
- personeelsvoertuig en daarvan afgeleide uitvoeringen.

Voor de Koninklijke Landmacht zijn van belang:

- de lichte tank AMX 13 ton met 105 mm kanon (zie omslagfoto);
- de gemechaniseerde houwitser 105 mm met vaste koepel (afb. 2);
- de bergingstank (afb. 3);

Afb. 4 Zij-aanzicht personeelsvoertuig (VCI)

Afb. 5 Interieur personeelsvoertuig

- het personeelsvoertuig (afb. 4 en 5);
- het commandovoertuig;
- het onderhouds(bevoorradings)voertuig.

Voor verdere gegevens moge ik verwijzen naar de artikelen over de wapenontwikkeling in *De Militaire Spectator* en het „*Taschenbuch der Panzer 1960*” van dr. F. M. von Senger und Etterlin.

Voor wat betreft de benamingen van de verschillende typen voertuigen bestaat geen eenvoudigheid. Sprak men eerder over de VTT (Véhicule Transport de Troupes Chenillé) thans gebruikt de DEFA de benaming:

- VCI (Véhicule Combat d'Infanterie) voor het personeelsvoertuig;
- PC (Poste Commandement) voor het commandovoertuig;
- Véhicule Cargo voor het onderhoudsvoertuig.

Alle voertuigen zijn echter afgeleid van dezelfde grondvorm; de uitvoering en inrichting bepalen de verschillende typen.

Problemen bij de invoering

Het spreekt vanzelf, dat bij de invoering van dit voor de Koninklijke Landmacht onbekende materieel, verschillende problemen moeten worden opgelost. Deze problemen bestrijken een groot terrein. Al deze vraagstukken te bespreken valt buiten het bestek van dit artikel. Ik zal mij dan ook beperken tot de voornaamste daarvan.

Toen eenmaal tot aanschaffing van dit materieel was besloten werden door de Chef van

de Generale Staf verschillende eisen en wensen gesteld. Dit was uiteraard noodzakelijk omdat het invoeren van de standaarduitvoering van het Franse materieel in de Koninklijke Landmacht tactische en logistieke bezwaren zou meebrengen. Hierbij speelt de kwestie van de hoofd- en secundaire bewapening en de radio- en infraroodapparatuur een grote rol; voorts doen verschillende vraagstukken op onderhouds- en bevoorradingsgebied hun invloed gelden.

Uit tactische overwegingen werd als eis gesteld dat de hoofdbewapening van de lichte tank AMX 13 ton zou moeten bestaan uit een 105 mm kanon. Op dat tijdstip echter was de ontwikkeling van de lichte tank met 105 mm kanon nog in het beproevingsstadium. Onderhandelingen met de DEFA moesten worden gehouden om na te gaan in hoeverre op deze ontwikkeling kon worden gewacht.

Behalve het probleem van de hoofdbewapening speelde het munitievraagstuk hierbij een rol (minder schoten), en dit laatste kon weer niet los worden gezien van de *ruimtelijke indeling* (vooral van de toren). Op deze ruimtelijke indeling waren bovendien weer van invloed de installatie van de in de Koninklijke Landmacht in gebruik zijnde radio-apparatuur (VRC serie), het munitieprobleem voor de secundaire bewapening enz.

Voor elk type voertuig zullen deze vraagstukken moeten worden bestudeerd en men zal moeten nagaan welke oplossing de meest aanvaardbare is. Dit zal altijd tot een compromis moeten leiden.

Inmiddels is voor de lichte tank het vraagstuk van de hoofdbewapening opgelost, nl. 105 mm kanon; voorts zal ook de secundaire bewapening binnenkort zijn vastgesteld.

Ten aanzien van de andere voertuigen, o.m. het personeelsvoertuig en de daarvan afgeleide typen, moet een definitieve keuze inzake de bewapening nog worden gedaan. Als gevolg van onderhandelingen met de SOFMA zal de Koninklijke Landmacht nog dit jaar de beschikking krijgen over vier AMX-voertuigen, t.w. 2 VCI's, 1 PC en 1 Véhicule Cargo. Deze voertuigen zijn bestemd voor de volgende doeleinden:

- het vaststellen van de bewapening en de uitvoering voor elk type in nauw overleg met de „gebruikers”;
- het opstellen c.q. aanvullen van onderhoudsvoorschriften en bevoorradingsdocumentatie enz.;
- het opleiden van kerninstructeurs voor de verschillende opleidingseenheden.

Een verdeling van deze voertuigen en een tijdschema werden hiertoe opgesteld.

Een ander probleem is de kwestie van de mogelijkheid VRC radio-apparatuur in deze voertuigen te installeren. In het algemeen is de in de

Koninklijke Landmacht in gebruik zijnde radio-apparatuur van grotere omvang dan die in gebruik bij het Franse leger.

Voor de lichte tank is dit vraagstuk opgelost. Door de Inspecteur van de Verbindingsdienst werd een proefopstelling aangegeven en in overleg met de DEFA beproefd. Zowel de proefopstelling in de fabriek, als gehouden beproevingen in het terrein, hebben aan de verwachtingen voldaan. Toch kan dit vraagstuk voor de andere voertuigtypen niet geheel alleen door de Inspectie van de Verbindingsdienst worden opgelost. Nauw overleg met andere „gebruikers” is noodzakelijk.

Problemen van geheel andere aard zijn het opstellen van onderhoudsvoorschriften en bevoorradingsdocumentatie. Teneinde ervan verzekerd te zijn dat de benodigde onderhoudsvoorschriften voor het 1e en 2e echelon onderhoud op tijd klaar zullen zijn is aan de hand van vroegere ervaringen een planning opgezet. Reeds enige tijd zijn de verschillende instanties van de Inspectie van de Technische Dienst daarmee bezig. Nauw overleg met de verschillende instanties is geboden omdat verschillende basisgegevens in bepaalde volgorde moeten worden aangevuld. Dit werk „achter de schermen” moet met een bepaalde graad van nauwkeurigheid worden uitgevoerd. Voor het personeel van deze afdelingen spelen taalmoeilijkheden hierbij een rol. Om een indruk te geven van het vele werk dat aan het invoeren van nieuw materieel is verbonden mag ik de volgende cijfers geven die alleen gelden voor de lichte tank AMX 13 ton.

Samenstellen Detaillijsten 1 t/m 5

aantal items: ± 10.000 ;

aantal DL kaarten: ± 12.000 ;

aantal benodigde man-uren: ± 12.000 (inclusief correctie, doch exclusief typen, drukken enz.);

Technische voorschriften

onderhoudsvoorschrift 1e echelon: 500 man-uren;

onderhoudsvoorschrift 2e echelon: 1000 man-uren;

onderhoudsvoorschrift 3e en 4e echelon: 4350 man-uren.

Aangezien de echelonering van het Franse onderhoudsysteem een andere is dan die in de Koninklijke Landmacht moest e.e.a. worden aangepast aan het Nederlandse systeem. Bepaalde werkzaamheden die in het Franse leger op het 2e worden uitgevoerd zullen in de Koninklijke Landmacht op het 3e echelon worden verricht. Gevolg is dat ook de gereedschapsuitrusting moet worden aangepast, en v.w.b. de bevoorrading behoeft de toewijzing van reservedelen correctie.

Tenslotte wil ik nog enkele woorden wijden aan

de behoeftebepaling. Voor het bepalen van de initiële behoefte aan reservedelen en verwisselstukken is het noodzakelijk te beschikken over een norm.

Het Franse leger beschikt over ervaringscijfers, ook het Israëliëse leger. Aangezien de factoren, waarvan deze ervaringscijfers afhankelijk zijn, niet gelijk zijn aan de onze, is het niet mogelijk om deze cijfers zonder meer over te nemen.

Een andere mogelijkheid die thans wordt bestudeerd is een overleg met „Ordnance” van het Belgische leger. Een eerste oriënterende be-

spreking heeft inmiddels reeds plaatsgevonden.

Ik ben mij ervan bewust dat vele problemen onbesproken zijn gebleven. Het is echter niet mogelijk alle facetten van het AMX-project hier te behandelen. Dit artikel bedoelt slechts de nadere kennismaking met het AMX-materieel voort te zetten en een inzicht te geven in de moeilijkheden, die zijn verbonden aan de invoering van nieuw materieel, dat in de naaste toekomst een belangrijk aandeel zal vormen voor de mechanisatie en motorisatie van de Koninklijke Landmacht.

Meningen van anderen

Het tactisch gebruik van de infanterie verkenningscompagnie

De rubriek „Meningen van anderen” kwam in de laatst verschenen nummers van De Militaire Spectator niet meer voor. Het komt mij onwaarschijnlijk voor, dat „anderen” geen mening meer zouden hebben. Zeker geldt dit niet voor het in de aanhef genoemde artikel van Luitenant-Kolonel E. Th. Poppe, verschenen in De Militaire Spectator van oktober 1961.¹

Het gebruik van de infanterieverkenningscompagnie is in genoemd artikel op duidelijke wijze beschreven en voor een ieder, die op enigerlei wijze in aanraking kan komen met het optreden van deze compagnie bijzonder leerzaam. Het zij mij echter vergund t.a.v. het gestelde onder „De aanval” (blz. 385) enkele afwijkende gedachten naar voren te brengen.

Lt.-Kol. Poppe stelt, dat *gedurende* de aanval naast een verkennende taak in *front* en zodra de vijand dit maar enigszins toelaat, tevens een beveiligende taak op de flanken aan de compagnie kan worden opgedragen. Verder geeft afb. 4 in hetzelfde artikel een beeld van het optreden van de compagnie *tijdens* de aanval. Dit

alles zou dus de indruk kunnen wekken, dat bij het uitvoeren van een aanval de verkenningscompagnie in *front*, vóór de aanvallende troepen uit, optreedt. Dit zal nu n.m.m. hoogst zelden het geval zijn. Het uitvoeren van een voorbereide aanval op een aangegeven doel zal in hoofdzaak een samengaan zijn van vuur en beweging. De voor het uitvoeren van de aanval noodzakelijke gegevens zullen in hoofdzaak van te voren moeten zijn verkregen. Het is nl. onder meer op grond van *deze* gegevens, dat die aanval kon worden opgezet. Verkennende eenheden in *front* tijdens de aanval zullen in de meeste gevallen belemmerend werken op het uitvoeren van de aanval (vuur en beweging). Het beveiligen van één of beide flanken zal n.m.m. meestal de enige taak zijn van de infanterieverkenningscompagnie tijdens de aanval.

Het is overigens jammer, dat Overste Poppe in *dit* artikel niet gesproken heeft over de *opmars*, waarbij de verkenningscompagnie natuurlijk wel altijd in *front* én op de flanken opereert. Bij de *opmars* zal het dan ook de verkenningscompagnie zijn, die v.w.b. de onderdelen van de brigade het eerst een marsdoel zal bereiken. Wanneer echter de aanval van uit de *opmars* moet worden ingezet, zal de verkenningscompagnie naar de flanken uitwijken om de manoeuvre-eenheden van de brigade de gelegenheid te geven de aanval uit te voeren.

Het is natuurlijk waar, dat de verkenningscompagnie het belangrijkste, maar overigens niet het enige, verzamelorgaan van de brigade is. In dit verband kan er dan ook niet genoeg op worden gehamerd, dat niet alleen de verkenningscompagnie, maar *alle* onderdelen van de brigade, ook ongevraagd, gegevens doorzenden omtrent vijand en terrein. Vooral v.w.b. gegevens over het terrein verzuimt men maar al te vaak het hogere echelon in te lichten. Men realiseert zich te weinig, dat de commandant ook deze gegevens nodig heeft om beslissingen te kunnen nemen over de inzet van zijn onderdelen.

Naast de infanterieverkenningscompagnie heeft het personeel van *alle* onderdelen van de brigade tot taak, ook *ongevraagd*, gegevens door te zenden omtrent *terrein* en *vijand*.

W. OLIEMANS, Majoor der Infanterie

¹ Op het tijdstip van inzending van dit commentaar — medio oktober — kon Maj. Oliemans niet weten dat er op hetzelfde artikel reeds eerder commentaar was ontvangen (zie M.S. van november 1961, blz. 439).
Red.

BANDEN 1961

De geheel linnen banden voor de jaargang 1961 zijn in bewerking. De prijs bedraagt f 3,25 per stuk.

Levering uitsluitend na vooruitbetaling per giro (nr 44715) of per postwissel. Bestellingen te richten aan:

MOORMANS PERIODIEKE PERS N.V.
Zwarteweg 1 - Den Haag

Antwoord op meningen van anderen

Het tactisch gebruik van de infanterie verkenningcompagnie

De opmerking over de verkenning in *front* tijdens de aanval is volkomen juist. Dit kan niet zonder meer. Er dient dan ook te worden gelezen: een verkenning in front zoals op afb. 4 is aangegeven, nl. na het vermeesteren van het brigadedoel, zoals de opdracht 3 Peleton ook aangeeft. Dit is beslist noodzakelijk om het contact met de vijand te bewaren. Deze consolidatiefase zie ik nog als „tijdens” de aanval.

De opmerking ten aanzien van het melden van gegevens over vijand en terrein, ook ongevraagd, kan ik alleen maar benadrukken. Iedere eenheid, hoe klein ook, is verzamelorgaan voor deze gegevens. Wat men hoort en ziet, „doorgeven” dient het parool te zijn.

Het zij mij vergund nog een kleine toevoeging te geven aan mijn artikel onder de verdediging.

Indien het bewaken van een sector zoals op afb. 2 is aangegeven niet nodig is, kan de verkenningcompagnie naast stay-behinds nog waarnemingsposten inrichten in de belangrijkste sectoren van het brigadevak.

Ook al zullen de bataljons hier al waarnemingsposten hebben, een enkele brigade waarnemingspost stelt de brigadecommandant rechtstreeks snel op de hoogte van wat er in deze sector voorvalt. Men moet dit niet beschouwen als een soort pottekijker in het bataljon, maar als een kortsluiter van de brigadecommandant op de belangrijkste sectoren.

In de verdediging dient zo mogelijk tenminste een peloton in reserve te worden gehouden om altijd direct te kunnen beschikken over een verkenningselement voor onvoorziene omstandigheden; tevens worden hiermee rust en onderhoud verzekerd.

Ik heb het commentaar van Majoor W. Oliemans zeer op prijs gesteld, daar het een fout weghaalt en een toevoeging geeft die zeer belangrijk is, nl. dat iedereen ogen en oren heeft en dit niet alleen is voorbehouden aan de verkenningcompagnie.

E. TH. POPPE, Luitenant-Kolonel der Infanterie

Uit de buitenlandse vakpers

Het militair gebruik van aardsatellieten

Door de uitvinding van atomaire en thermonucleaire wapens, het voortschrijden in de ontwikkeling van het lange-afstandsvliegtuig en de intercontinentale raketten, vormt de thans mondiale artillerie een bedreiging voor elk punt op aarde. Het zal echter nodig zijn voor dit wereldomvattend afstandsbereik de nodige voorzieningen te treffen, een probleem dat met behulp van satellieten ongetwijfeld kan worden opgelost. Bij het begin van een oorlog is het in de eerste plaats zaak de vijandelijke raket-lanceerinrichtingen te neutraliseren. Daartoe is het nodig deze inrichtingen te lokaliseren, terwijl men zelf van beweeglijke, vrijwel onkwetsbare lanceerbases — onderzeeboten, spoorwegen — gebruik maakt. Aan het lokaliseren van de vijandelijke bases is een aantal problemen verbonden, die door het gebruik van satellieten kunnen worden opgelost. Met behulp van satellieten kan men het grondgebied van de tegenstander voortdurend observeren, lanceerbases onderkennen, de juiste lokatie van het doel ten opzichte van de eigen afvuurbases d.m.v. nauwkeurige geodetische metingen vastleggen, de juiste waarde van de zwaartekracht en de meteorologische gesteldheid, benodigd voor het berekenen van de raketten bepalen en doorgeven. Eveneens kan met behulp van satellieten een elektronisch waarnemings- en waarschuwingssysteem worden opgebouwd, zodat verrassing door de vijand is uitgesloten en — gebruik makend van relayeersatellieten — de waarschuwing gelijktijdig naar alle punten van de aarde kan worden doorgegeven.

Alle problemen, die zich bij het gebruik van raketten in een mogelijke mondiale oorlog zullen voordoen, kunnen door het gebruik van satellieten, die de aarde in tevoren nauwkeurig bepaalde banen omcirkelen, worden opgelost. Alle satellietbanen, zowel in equatoriale, polaire of andere vlakken, hebben hun specifieke kenmerken en gebruiksmogelijkheden. Ook de levensduur van de satellieten is afhankelijk van de baan; met de hoogte

van de baan neemt de levensduur toe. In de V.S. is de ARPA belast met de gehele research m.b.t. het militair gebruik van satellieten, met uitzondering van twee aspecten, die door de civiele NASA worden uitgevoerd: de satellieten voor weerberichten en verbindingen, die ook vreedzame doeleinden kunnen dienen.

Voor het verkennen en het systematisch waarnemen van het grondgebied van de tegenstander heeft de ARPA de satellieten „Sentry” en „Samos” ontwikkeld. Deze cirkelen om de polen en zijn met één, mogelijk twee zeer scherpe fototoestellen uitgerust; de inlichtingen worden per televisie doorgegeven of door het opvangen van capsules verkregen. Ook de „Midas”, die om de noordpool cirkelt op een hoogte van ca. 500 km, heeft een waarschuwend taak. Deze satelliet meldt het lanceren van vijandelijke raketten 30 minuten voordat ze het grondgebied van de V.S. kunnen treffen. Met behulp van satellieten van de „Transit” serie, die op ca. 800 km hoogte cirkelen, hoopt men, gebruik makend van het Doppler-effect, navigatie- en geodetische problemen op te lossen. Een nieuwe geodetische raket, de „Anna”, is in ontwikkeling. De „Tiros” en weldra ook de „Nimbus” zijn satellieten t.b.v. het weeronderzoek, zij fotograferen het wolkendeck en geven het weeroverzicht over een uitgestrekt gebied.

Op het gebied van de berichtenwisseling hebben ARPA en NASA een serie satellieten ontwikkeld met verschillende functies: de passieve relayeersatellieten van het type „Echo” en de actieve, met zenders uitgeruste stations zoals de „Courier”, „Decree”, „Steer” en de geplande „Advent”.

De mogelijkheid dat satellieten in de toekomst als dragers van wapenen en mensen kunnen fungeren is niet denkbeeldig. De succesvolle vlucht van Majoor Shepard toont het belang van het „Mercury” ontwikkelingsprogramma aan. Satellieten, van waaruit mensen het aardoppervlak bewaken of die als vliegende commandoposten dienst doen, zijn in de nabije toekomst zeker te verwachten. De wapendragende satelliet zou

kunnen dienen als lanceerbasis voor raketten met atoom- of thermonucleaire ladingen. De Amerikanen hebben drie systemen in ontwikkeling: de „Dyna Soat” (een vliegtuig dat een baan beschrijft en bijna de snelheid heeft van een satelliet) en twee echte satelliet-systemen t.w. „Nabs” en het gecombineerde anti-missiele satellietstelsel „Saint” en „Bambi”. Vooruitstrevende Amerikaanse auteurs spreken zelfs al van het gebruik van de maan als lanceerbasis van raketten.

Zoals het vliegtuig van vijftig jaar geleden, moeten nu de huidige satellieten worden beschouwd als de eerste fase in een voortgaande ontwikkeling. Maar reeds nu bieden zij die mogelijkheden, die in staat zijn ze te lanceren, grote voordelen. De wedloop op het gebied van satellieten vormt een zeer modern aspect van de huidige bewapeningswedloop.

„L'Utilisation Militaire des Engins Spatiaux”, door Colonel Petkovskij, in „Revue Militaire Générale”, juli 1961. G. A. N.

Samenwerking tussen onderdeelsarts en Commandant

Voor het in stand houden van een zo groot mogelijke gevechtvaardigheid van de troep is een goede gezondheidstoestand van de man een der noodzakelijke voorwaarden.

Hiermee is de belangrijkste taak van de officier-arts reeds bepaald, nl. het voorkomen van ziekten en het door behandeling van zieken en gewonden deze zo snel mogelijk weer voor de dienst geschikt maken. De officier-arts is behalve technisch leider van zijn personeel tevens Commandant van het geneeskundig peloton (detachment) waartoe dat personeel behoort en moet derhalve zowel een goed arts als een goed officier zijn.

Staat de onderdeelsarts technisch onder zijn medische chef, militair staat hij onder bevel van de onderdeelscommandant, hetgeen noodzakelijk is aangezien zowel in vredes- als oorlogstijd de door de arts te nemen maatregelen mede worden bepaald door de bevelen enz. van de Commandant en daarmee in overeenstemming moeten zijn.

De verhouding van de commandant tegenover de troep is in de eerste plaats een zuiver militaire en slechts in geringe mate een persoonlijke. Eenzelfde verhouding bestaat tussen onderdeelsarts en het onder zijn bevel gestelde geneeskundig personeel. Wezenlijk verschillend daarvan is de verhouding tussen onderdeelsarts en de militair uit de troep. Hier is een menselijke en persoonlijke vertrouwensverhouding een noodzakelijke voorwaarde opdat de onderdeelsarts zijn geneeskundige taak naar behoren zal kunnen uitvoeren. De soldaat staat niet als ondergeschikte maar in de eerste plaats als hulp behoevend mens tegenover zijn arts. De onderdeelsarts kan daardoor vaak bemiddelaar zijn tussen commandant en ondergeschikte en vaak door een vertrouwelijk gesprek de jonge soldaat het zich aanpassen aan de militaire gemeenschap vergemakkelijken.

In dit opzicht kan de onderdeelsarts de commandant tot een waardevolle hulp zijn mits deze laatste de onderdeelsarts tijdig inlicht omtrent moeilijke soldaten. Primair vereist voor een goede samenwerking tussen commandant en onderdeelsarts is het kennen en begrijpen van elkaars taak.

De taak van de arts omvat onder meer:

- adviseren van de commandant inzake alle problemen betrekking hebbende op de gezondheidstoestand van de troep;
- preventieve gezondheidszorg;
- geneeskundig onderzoek en behandeling;
- voortgezette opleiding geneeskundig personeel;
- opleiding van de troep in zelf- en kameradenhulp.

De reeds gememoreerde vertrouwensverhouding tussen onderdeelsarts en soldaat kan vanzelfsprekend slechts dan blijven bestaan als ook in het leger aan de medische zwaerplicht ten volle de hand wordt gehouden.

Op dit punt kunnen moeilijkheden ontstaan in de verhouding tussen commandant en onderdeelsarts, aangezien de arts ook bij het adviseren van de commandant zijn zwaerplicht in acht moet nemen. Een goede samenwerking is derhalve slechts dan mogelijk wanneer de commandant volledig op zijn onderdeelsarts vertrouwt en als vanzelfsprekend aanneemt dat alle maatregelen die de arts voorstelt in het belang van de soldaat en dus in het belang van de gevechtskracht zijn, al kan de arts niet altijd het waarom aan de commandant meedelen. Ontbreekt dit vertrouwen bij de commandant dan is een goede samenwerking onmogelijk.

In een toekomstige oorlog moet worden gerekend op een zeer groot aantal gewonden. Het beschikbare geneeskundig potentieel staat niet in verhouding tot dit grote aantal gewonden. Om zoveel mogelijk levens te redden zal de zelf- en kameradenhulp in eerste instantie van beslissende betekenis zijn. Het is derhalve een dringende noodzaak dat iedere militair in zelf- en kameradenhulp wordt onderricht. In vredestijd wordt echter vaak de noodzaak daarvan niet ingezien. Iedere onderdeelscommandant behoort derhalve begrip te hebben voor deze opleidingstaak van de arts, en ook voor dit opleidingsfacet de stuwende kracht te zijn.

In een toekomstige oorlog zal veel meer nog dan voorheen de psychologische oorlogvoering worden toegepast, hetgeen een groot gevaar inhoudt en niet mag worden onderschat. Om dit gevaar te bestrijden is een voortdurende voorlichting van de troep noodzakelijk waarbij ook hier een samenspel tussen commandant en arts voorwaarde is.

In een eventuele nucleaire oorlog zullen zeer veel abnormale psychische reacties voorkomen. Van wezenlijk belang hierbij is de eerste hulp die in zeer veel gevallen door niet-geneeskundig personeel zal moeten worden verleend. In het bijzonder officieren en kader zullen dus vertrouwd moeten zijn met de wijze waarop deze eerste hulp moet worden verleend waarbij de officier-arts onontbeerlijk is om hen deze kennis bij te brengen.

Samenvattend kan worden gesteld dat een goede uitvoering van de taak van de onderdeelsarts geneeskundige dienst slechts mogelijk is bij een wederzijds vertrouwen en begrip voor elkaars taak door commandant en onderdeelsarts.

„Die Zusammenarbeit zwischen Truppenarzt und Truppenoffizier”, door K. Wiemann, in „Wehrkunde”, juli 1961. Bl.

De rol van de bevolking bij de bestrijding van guerrilla-activiteit

De guerrilla is altijd de meest geliefkoosde strijdwijze van de communisten geweest. Marx en Lenin hebben hun meningen daaromtrent duidelijk uitgesproken en sedert de Tweede Wereldoorlog dankt het Communisme zijn grootste successen hieraan. Men denke slechts aan de Sovjet-Unie, China, Indo-China en Cuba.

In wezen is de guerrilla een politiek vraagstuk en het falen van het vrije Westen bij de bestrijding daarvan is hoofdzakelijk toe te schrijven aan het niet of onvoldoende onderkennen van deze politieke achtergrond.

De kracht van elke guerrillabeweging is gelegen in de mate van steun, die van de bevolking wordt verkregen. Deze steun kan spontaan zijn, of worden afgedwongen, zoals in Indo-China en Algerije. Als uitgangs-

punt voor de guerrillabestrijding gelde derhalve steeds, deze lieden van de steun door de plaatselijke bevolking af te snijden. Met dit vraagstuk houdt zich in het Amerikaanse leger het „Theater Army Civil Affairs Command (TACAC)” bezig. Deze organisatie grondt het gedachte optreden op de volgende beginselen:

1. *politieke hervorming* in het bezette of bevrijde gebied, waarbij de nieuwe regering zo snel mogelijk zelf tegen de guerrilla moet gaan optreden;
2. *tegenaan van terrorisme*, opdat de bevolking vrij komt te staan t.o.v. de guerrilla's en niet (meer) voortgaat met afgedwongen steunverlening;
3. *uitvoering van technische hulpprogramma's*, teneinde de openbare mening gunstig te beïnvloeden;
4. *politieke oriëntatie* van de bevolking van het bezette of bevrijde gebied.

De tegenslagen, die de vrije wereld in de laatste twintig jaren heeft ondervonden, maken het nodig, op trefzekere wijze aan dergelijke bedreigingen het hoofd te bieden. Deze gedragslijn kan wellicht de communistische agressie keren, op een wijze, die niet kan worden misverstaan.

„Civilian Role in Antiguerilla Warfare”, door Major John B. Bellinger, in „Military Review”, sept. 1961.

J.F.S.

— door de verdediger gewenste — posities of gebieden te lokken, waarna tot de vernietiging kan worden overgegaan.

Alhoewel van elk onderdeel, onverschillig tot welk wapen of dienstvak het behoort, wordt verwacht dat het tot de vernietiging van vijandelijke tanks overgaat, zijn binnen de infanterie-eenheden tot dit doel speciale tankvernietigingsgroepen, „tankjagers” of „tankcommando's”, in het leven geroepen.

Bij de vernietiging van vijandelijke tanks worden speciaal de kwetsbare plekken van de tank aangegrepen: de kijkspleten, de periscoop, rupsbanden, loopwielen en de motor.

Behalve het gebruik van de organieke uitrusting van deze tankjagergroepen, at. wapens, mitrailleurs en handgranaten wordt het personeel geleerd te improviseren.

De uit W.O. II bekende „Molotov Cocktail” is daarvan een sprekend voorbeeld.

Dat het moreel van het tankjagerpersoneel zeer hoog is hoeft geen betoog, de tankbemanningen van de mogelijke toekomstige tegenstanders doen er goed aan zich dit wel te realiseren en zich op de hoogte te stellen van de Russische vechtwijzen!

„Red Soldier — Mentality and Tactics”, door Capt. W. E. Szkoda, in „Armor”, sept./okt. 1961. G.R.A.G.

De verdediging tegen tanks in het Rode Leger

Eén van de onderwerpen waaraan tijdens de opleiding van de Russische soldaat bijzonder veel aandacht wordt besteed is de tankbestrijding. Niet alleen wordt de Russische soldaat geïnstrueerd in de verdediging tegen tanks, doch meer in het bijzonder wordt hem geleerd hoe vijandelijke tanks te vernietigen.

Bij de verdediging tegen tanks wordt gebruik gemaakt van alle natuurlijke hindernissen die het terrein biedt; deze worden waar nodig versterkt. Zijn geen hindernissen aanwezig dan worden ze aangebracht. Dit laatste kan op velerlei wijzen geschieden; coupures in wegen, versperringen van prikkeldraad, omgekapte bomen, boerenkarren, landbouwwerktuigen enz. en mijnevelden. Het doel van deze hindernissen is de tanks in bepaalde

J. J. van Homelen & Zn.

Mijlstraat 5 - BOXTEL
Telefoon (04106) 26 09

Alle voorkomende schilderwerken

P. BINDERVOET - AMSTERDAM

TIDORESTRAAT 65 - TELEFOON 5 58 84
PRIVÉ: KRAMATWEG 67 II

- Erkend installateur van plasticleidingen
- Aanleg van gas- en waterleiding
- Dakbedekking; sanitaire werken; warmwater-installaties

Fa. B. J. Winterink en Zn.

Rij-, gala- en uniformkleermakerij

UITSLUITEND MAATKLEDING

KERKSTRAAT 1 — DOESBURG — TELEFOON (08334) 406